

Národný projekt:
„Rozvoj stredného odborného vzdelávania“

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

RSOV
ROZVOJ STREDNÉHO ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os 1: Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy

Opatrenie 1.1: Premena tradičnej školy na modernú

Kód ITMS projektu: 26110130548,

Cieľ: Konvergencia

**ATRAKTÍVNOSŤ VZDELÁVANIA NA STREDNÝCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH
Z POHĽADU ŽIAKOV 9. ROČNÍKA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL**
Výsledky dotazníkového prieskumu z roku 2014

Spracoval riešiteľský tím pod vedením : PhDr. Mária Hrabinská, PhD.
vedúca aktivity 1.1.4

Riešiteľský tím:

Mgr. Veronika Zelmanová
Mgr. František Blanár
Mgr. Peter Dolník
Ing. Silvia Draková
Mgr. Pavol Hašan, PhD.
Mgr. Igor Laciak
PhDr. Ľubomíra Srnánková
Mgr. Ľubica Špírková

Recenzent:

Mgr. Katarína Čavojská, PhD.
PhDr. Libor Lubelec CSc.

ABSTRAKT

V štúdiu sa analyzujú výsledky dotazníkového prieskumu o atraktivnosti vzdelávania na stredných odborných školách z pohľadu žiakov základných škôl. Prieskum bol realizovaný v roku 2014 a zúčastnilo sa ho 2608 žiakov 9. ročníka základných škôl. Cieľom prieskumu bolo zmapovať dôvody preferencie či odmietania štúdia na strednej odbornej škole resp. gymnáziu v čase rozhodovania sa žiakov o ďalšej vzdelávacej dráhe. Prieskum sa tiež zaoberá vplyvom takých sociodemografických ukazovateľov na výber štúdia a druhu školy, ako sú pohlavie žiaka, ekonomická situácia rodiny, z ktorej žiaci pochádzajú, vzdelanie rodičov či kraj, v ktorom škola pôsobí. Prieskum ukázal, že žiaci, ktorí sa hlásia na stredné odborné školy, zvažujú viac než žiaci hlásiaci sa na gymnázia charakteristiky budúcej práce. Chcú rýchlejšie získať kvalifikáciu a rýchlejšie sa zamestnať. Títo žiaci majú jasnejšiu predstavu o budúcom štúdiu a odbore, ktorý ich zaujíma a ich záujem je častejšie vyhranenejší. Zároveň predpokladajú, že štúdium bude jednoduchšie, a že sa aj na strednú odbornú školu ľahšie dostanú. Veľká časť žiakov hlásiacich sa na gymnázium ráta podľa očakávania s vysokou školou. V čase rozhodovania sa o budúcej vzdelávacej dráhe majú o svojej budúcej profesii iba veľmi nejasnú predstavu. Štúdium na strednej odbornej škole považujú za druhoradé a domnievajú sa, že ich dobrý prospech dosiahnutý na základnej škole je „príliš dobrý pre strednú odbornú školu“.

Kľúčové slová: stredné odborné vzdelávanie, atraktivita vzdelávania na stredných školách, dôvody výberu strednej školy

OBSAH

Úvod.....	6
1. Hlavné charakteristiky perspektívnych žiakov stredných odborných škôl a gymnázií.....	7
1.1 Voľba úrovne vzdelávacieho programu	12
1.2 Časová perspektíva výberu strednej odbornej školy.....	13
1.3 Druhá voľba žiakov	14
2. Dôvody preferencie vybranej strednej školy	15
2.1 Dôvody preferencie štúdia na strednej odbornej škole	15
2.2 Dôvody preferencie štúdia na gymnáziu.....	16
2.3 Porovnanie dôvodov preferencie vybranej strednej školy	18
2.4 Dôvody výberu štúdia na strednej škole podľa pohlavia	19
2.5 Dôvody výberu štúdia na strednej odbornej škole a úroveň vzdelávacieho programu	22
2.6 Výber strednej odbornej školy z regionálneho hľadiska	26
3. Ďalšie zdroje ovplyvnenia výberu strednej odbornej školy	32
3.1 Vplyv vzorov z okolia na výber štúdia a druhu strednej odbornej školy.....	32
3.2 Iné faktory majúce vplyv na výber štúdia na strednej odbornej škole.....	33
4. Dôvody nezájmu o iný typ štúdia na strednej škole.....	34
4.1 Dôvody nezájmu o štúdium na stredných odborných školách.....	34
4.2 Rozdiely medzi pohlaviami v dôvodoch odmietania štúdia na stredných odborných školách.....	35
4.3 Dôvody nezájmu o štúdium na gymnáziu	37
5. Dôvody výberu štúdia v technickom odbore	40
5.1 Technické zručnosti	41
6. Motivácia žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy a spätný pohľad na výber štúdia zo strany žiakov stredných odborných škôl.....	43
Záver.....	44
Použitá literatúra a zdroje.....	45

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

Tabuľka č. 1: Zloženie prieskumného súboru žiakov základných škôl podľa krajov	6
Graf č.1: Prospech žiakov na polročnom vysvedčení v 9. ročníku - zastúpenie „jednotiek“	7
Graf č.2: Prospech žiakov na polročnom vysvedčení v 9. ročníku - zastúpenie „trojok“	8
Graf č.3: Typ rodiny – spoločné bývanie.....	8
Graf č.4: Vnímanie ekonomickej situácie „vlastnej“ rodiny z pohľadu žiakov.....	9
Graf č.5: Vzdelanie rodičov – otec.....	10
Graf č.6: Vzdelanie rodičov – matka.....	10
Graf č.7: Zamestnanie rodičov – otec.....	11
Graf č.8: Zamestnanie rodičov – matka.....	11
Graf č.9: Bydlisko	12
Graf č.10: Druh dokladu, ktorý žiaci dostanú po absolvovaní vybranej strednej odbornej školy.....	12
Graf č.11: Vzdelanie otca a predpokladaný druh dokladu o vzdelaní.....	13
Graf č.12: Rozhodnutie o výbere školy z pohľadu času	14
Graf č.13: Výber druhej alternatívy strednej školy.....	14
Graf č.14: Dôvody výberu štúdia na strednej odbornej škole zoradené podľa dôležitosti.....	16
Graf č.15: Dôvody výberu gymnázia zoradené podľa dôležitosti.....	17
Graf č.16: Rozdiely v poradí dôvodov výberu školy medzi hlásiacimi sa na stredné odborné školy a na gymnázia.....	19
Graf č.17: Dôvody výberu strednej odbornej školy – podľa pohlavia.....	20
Graf č.18: Dôvody výberu gymnázia – podľa pohlavia	21
Graf č.19: Rýchle získanie kvalifikácie ako dôvod výberu školy	22
Graf č.20: Jednoduchosť prijatia na strednú školu ako dôvod výberu školy	23
Graf č.21: Nenáročnosť štúdia ako dôvod výberu školy.....	23
Graf č.22: Ďalšie štúdium na vysokej škole ako dôvod výberu školy.....	24
Graf č.23: Spoločné prihlásenie s kamarátom ako dôvod výberu školy	24
Graf č.24: Dobrá povest' školy ako dôvod výberu školy	24
Graf č.25: Finančná nenáročnosť štúdia ako dôvod výberu školy	25
Graf č.26: Blízkosť školy ako dôvod výberu školy.....	25
Graf č.27: Rada rodičov ako dôvod výberu školy.....	26
Graf č.28: Rada výchovného poradcu ako dôvod výberu školy.....	26
Graf č.29: Rýchla kvalifikácia ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko	27
Graf č.30: Jednoduchosť prijatia ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko	28
Graf č.31: Zaujímavé povolanie ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko	28
Graf č.32: Ľahké nájdenie zamestnania ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko	29
Graf č.33: Ďalšie štúdium na vysokej škole ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko.....	29
Graf č.34: Nenáročnosť štúdia ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko.....	30
Graf č.35: Výchovný poradca ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko	30
Graf č.36: Vplyv rodinných vzorov a známych na výber povolania.....	31
Graf č.37: Vplyv rodinných vzorov, známych a kamarátov na výber školy	32
Graf č.38: Ďalšie faktory s vplyvom na rozhodovanie žiaka o strednej škole	33

Graf č.39: Dôvody nezájmu o štúdium na strednej odbornej škole.....	35
Graf č.40: Rozdiely v dôvodoch odmietania stredných odborných škôl medzi pohlaviami	36
Graf č.41: Dôvody nezájmu o štúdium na strednej odbornej škole – podľa pohlavia.....	37
Graf č.42: Dôvody nezájmu o štúdium na gymnáziu	38
Graf č.43: Dôvody nezájmu o štúdium na gymnáziu – podľa pohlavia	39
Graf č.44: Rozdiely v dôvodoch odmietania gymnázia medzi pohlaviami	39
Graf č.45: Dôvody výberu strednej odbornej školy podľa výberu technického alebo iného odboru	41
Graf č. 46: Technická zručnosť.....	42
Graf č. 47: Overenie technických zručností	42

ÚVOD

V rámci úlohy Atraktivnosť stredného odborného vzdelávania sa uskutočnil aj prieskum na žiakoch základných škôl. Respondentmi tohto prieskumu boli žiaci 9. ročníkov základných škôl krátko po podaní prihlášok na stredné školy, to znamená v čase, keď mali skúsenosti z rozhodovacieho procesu, dôvody, pre ktoré sa rozhodli pre konkrétnu strednú školu a odbor vzdelávania, ako aj bariéry rozhodnutia, ešte v čerstvej pamäti. Prieskum bol, rovnako ako aj ostatné prieskumy v rámci vyššie uvedenej úlohy, realizovaný formou on-line dotazníkového zisťovania.

Zber údajov sa uskutočnil v roku 2014, v mesiacoch marec až máj. Celkovo bolo so žiadosťou o spoluprácu oslovených 301 náhodne vybraných základných škôl a dotazníky vyplnilo 2608 žiakov, čo predstavuje 6,1% z populácie žiakov deviatych ročníkov v SR v čase konania prieskumu.

Zloženie prieskumného súboru žiakov základných škôl je z regionálneho hľadiska v pomerne dobrej zhode so základným súborom. Vyššie odchýlky sa vyskytujú, ako ukazuje tabuľka č. 1, len u Trenčianskeho kraja (+6,7 percentuálneho bodu), Nitrianskeho kraja (-5,8 percentuálneho bodu) a Prešovského kraja (-4,8 percentuálneho bodu).

Tabuľka č. 1: Zloženie prieskumného súboru žiakov základných škôl podľa krajov

Kraj	Prieskumný súbor		Základný súbor – žiaci v 9. ročníkoch ZŠ - %
	Počet škôl	Žiaci v 9. ročníkoch ZŠ počet %	
Bratislavský	9	177 6,8	7,0
Trnavský	11	209 8,0	10,5
Trenčiansky	21	467 17,9	11,2
Nitriansky	12	191 7,3	13,1
Žilinský	18	517 19,8	15,2
Banskobystrický	12	294 11,3	11,4
Prešovský	16	333 12,8	17,6
Košický	21	420 16,1	14,0
Spolu	120	2 608 100,0	100,0

Zdroj údajov: Databáza CVTI SR a dáta z online dotazníkových prieskumov

Výsledky prieskumu, v ktorom sa zúčastnili žiaci základných škôl, porovnávame v niektorých častiach tejto správy aj s výsledkami ďalších prieskumov o atraktivnosti stredného odborného vzdelávania, ktoré sa realizovali v rámci aktivity 1.1.4 projektu. Ide o tieto prieskumy:

a) prieskum na žiakoch prvého ročníka stredných odborných škôl, v ktorom sa zúčastnilo 138 škôl a dotazníky vyplnilo spolu 7701 žiakov

b) prieskum na žiakoch prvého ročníka gymnázií, v ktorom sa zúčastnilo 37 škôl a dotazníky vyplnilo 1659 žiakov¹.

¹ Ťažiskovým prieskumom projektu bol v súlade so zameraním projektu prieskum, ktorý sa uskutočnil na stredných odborných školách a respondentmi ktorého boli žiaci prvých ročníkov týchto škôl. Prieskumy realizované na gymnáziách a základných školách boli chápané ako doplnkové prieskumy k tomuto prieskumu.

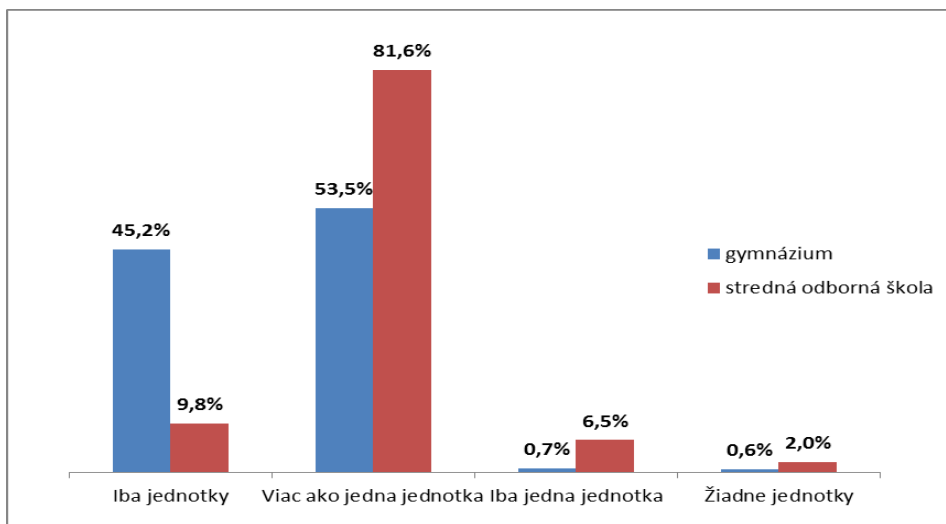
1. HLAVNÉ CHARAKTERISTIKY PERSPEKTÍVNYCH ŽIAKOV STREDNÝCH ODBORNÝCH ŠKÔL A GYMNÁZIÍ

Zo vzorky 2608 žiakov 9. ročníkov základných škôl až 73,3% žiakov preferovalo ako prvú voľbu štúdium na strednej odbornej škole a iba približne jedna štvrtina sa prihlásila na prvom mieste na gymnázium, čo približne zodpovedá rozdeleniu novoprijatých žiakov na stredné školy v roku 2014.

Keď porovnáваме skupiny žiakov 9. ročníkov základných škôl hlásiacich sa na strednú odbornú školu a na gymnázium, zistíme, že **na stredné odborné školy sa vo vyššej miere hlásia chlapci** (53% žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy sú chlapci, z gymnazistov je chlapcov len 42%).

Ako vidno z grafu č. 1, pri porovnaní prospechu žiakov smerujúcich na strednú odbornú školu a na gymnázium sa potvrdil predpoklad lepšieho prospechu perspektívnych gymnazistov. Až 45% z nich boli výborní žiaci, ktorí mali na polročnom vysvedčení v 9. ročníku základnej školy iba jednotky, zatiaľ čo na stredné odborné školy sa hlásilo iba 10% jednotkárov.

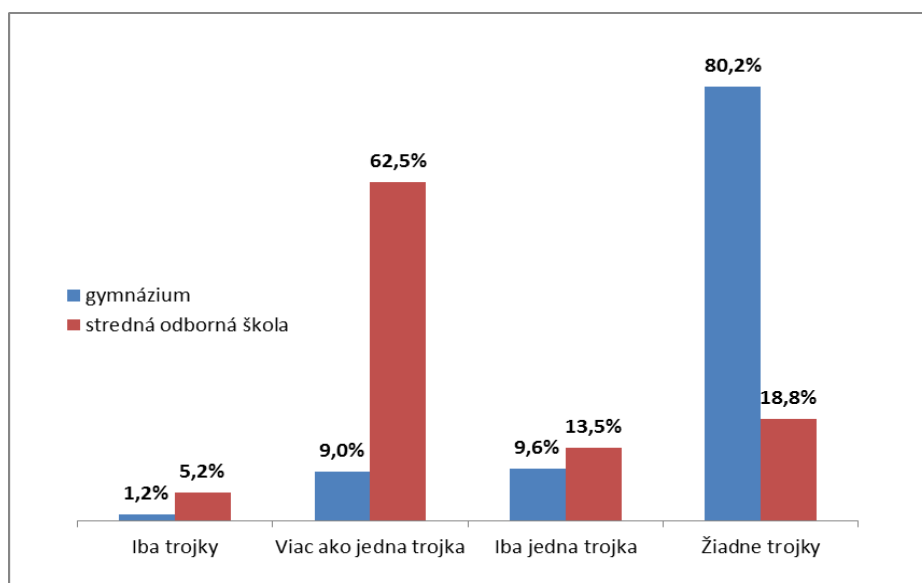
Graf č. 1: Prospech žiakov na polročnom vysvedčení v 9. ročníku - zastúpenie „jednotiek“

Otázka: Aké si mal/a známky na polročnom vysvedčení?

Naproti tomu, ako ukazujú dáta v grafe č.2, viac ako jednu trojku malo 63% perspektívnych žiakov stredných odborných škôl a iba 9% perspektívnych gymnazistov. Žiadnu trojku na vysvedčení z 1. polroku 9. ročníka malo až 80% perspektívnych gymnazistov, zatiaľ čo na strednú odbornú školu sa s takýmto prospechom hlásilo iba 19% žiakov.

Graf č. 2: Prospech žiakov na polročnom vysvedčení v 9. ročníku - zastúpenie „trojok“

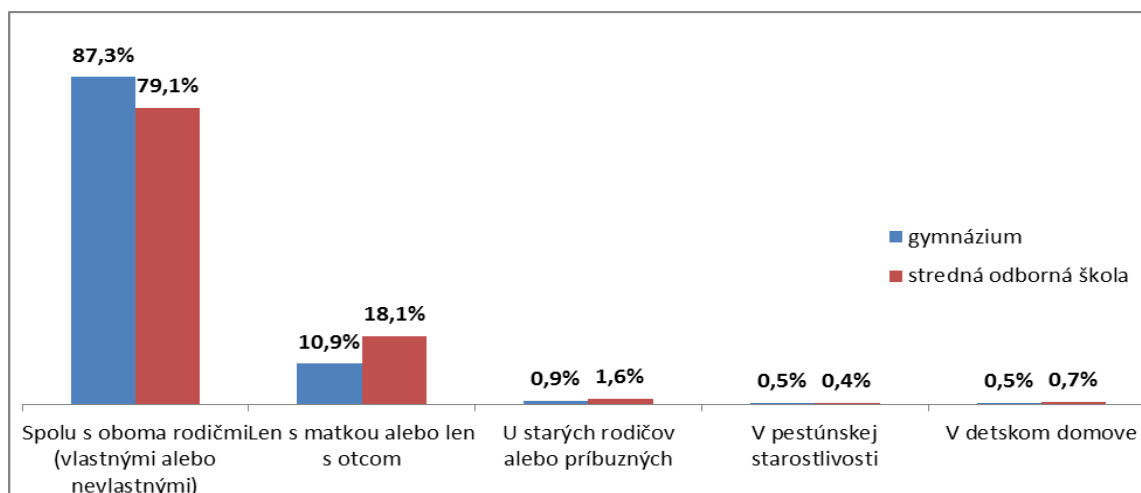

Otázka: Aké si mal/a známky na polročnom vysvedčení?

Žiaci, ktorí sa uchádzajú o štúdium na stredných odborných školách, častejšie pochádzajú z neúplných a ekonomicky horšie zabezpečených rodín

Až 18% žiakov, ktorí sa hlásia na strednú odbornú školu, žije v rodine iba s jedným rodičom, čo je o 7 percentuálnych bodov viac ako v prípade žiakov hlásiacich sa na gymnáziá.

Graf č. 3: Typ rodiny – spoločné bývanie

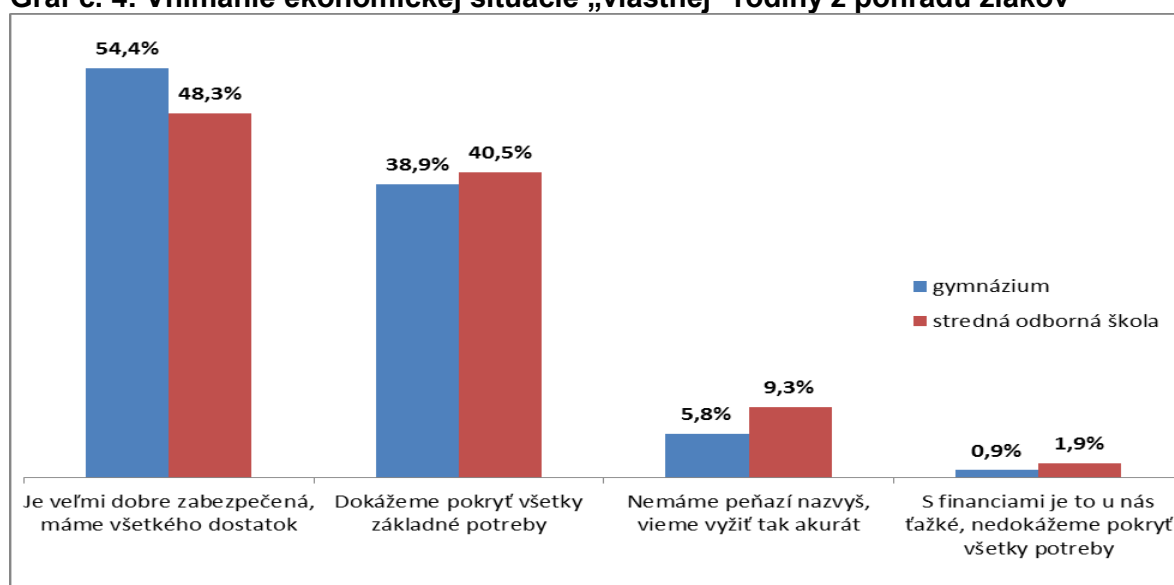
Otázka: V akom type rodiny žiješ?

Žiaci, ktorí sa prihlásili na stredné odborné školy, mierne častejšie nežijú s rodičmi, ale u starých rodičov a príbuzných (rozdiel 0,7 percentuálneho bodu) Zastúpenie ostatných typov rodiny je zanedbateľné tak pre gymnázia ako aj pre stredné odborné školy.

Na stredné odborné školy sa hlási menej žiakov z ekonomicky najlepšie zabezpečených rodín

Potvrdil sa predpoklad, že rozhodovanie o výbere strednej školy ovplyvňuje aj sociálne postavenie rodiny. V rodinách s nižším statusom žiaci preferujú častejšie stredné odborné školy a v rodinách s najvyšším statusom naopak gymnáziá. Rodiny pohybujúce sa v strede socioekonomického spektra prihlasujú svoje deti na gymnáziá alebo stredné odborné školy v rovnakej miere.

Graf č. 4: Vnímanie ekonomickej situácie „vlastnej“ rodiny z pohľadu žiakov

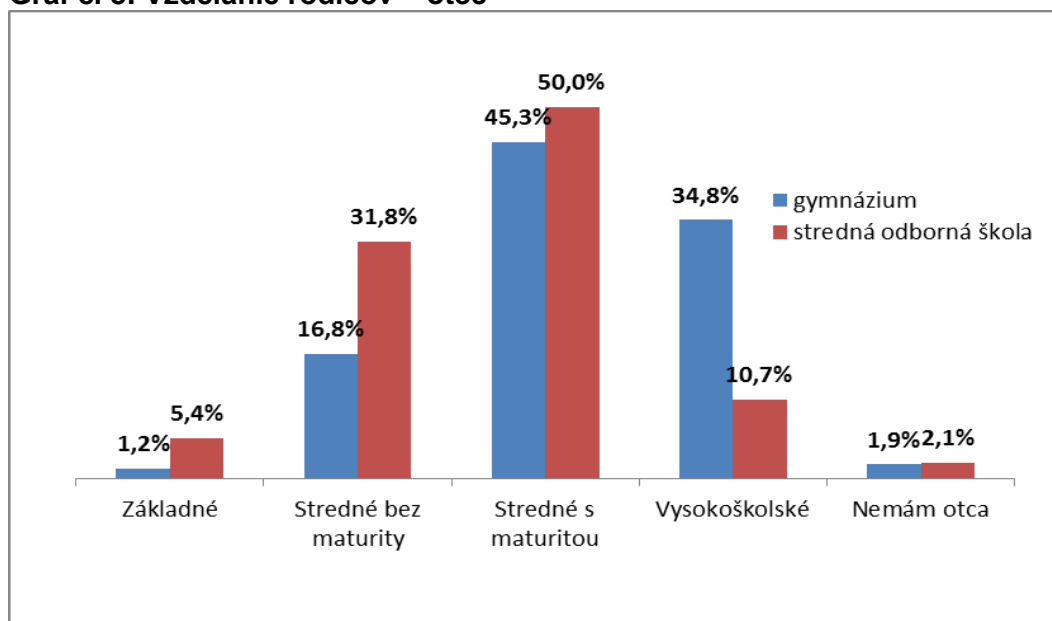
Otázka: Ako by si ohodnotil/a ekonomickú situáciu rodiny, v ktorej žiješ?

Vzdelanejší rodičia posielajú svoje deti skôr na gymnáziá

Rodičia perspektívnych žiakov stredných odborných škôl majú častejšie nižšie vzdelanie ako rodičia žiakov hlásiacich sa na gymnáziá a sú aj častejšie nezamestnaní. To, že deti z rodín s predpokladaným vyšším spoločenským statusom si častejšie vyberajú gymnáziá, môže naznačovať, že v súčasnej spoločnosti má gymnázium lepšie postavenie, vyššiu prestíž ako stredná odborná škola.

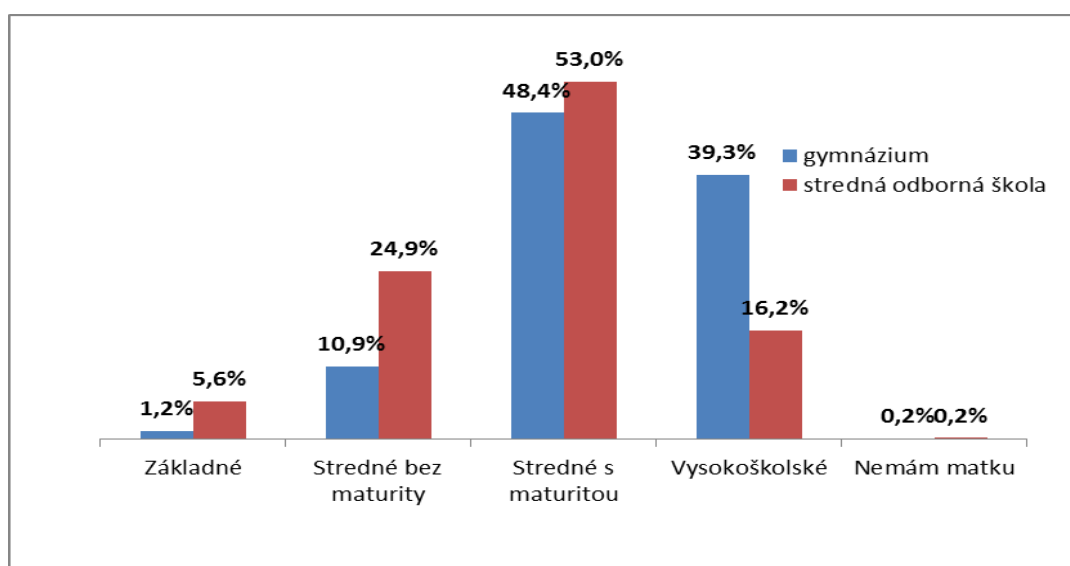
Ako vidno z grafov č. 5 a 6, len 11% otcov a 16% matiek žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy je vysokoškolsky vzdelaných. Pri budúcich gymnazistoch je tento podiel omnoho vyšší (35% otcov a 39% matiek). U rodičov budúcich žiakov stredných odborných škôl je naproti tomu omnoho vyššie zastúpená stredná úroveň vzdelania bez maturity než u rodičov budúcich gymnazistov. Rozdiel je až 14 percentuálnych bodov.

Graf č. 5: Vzdelanie rodičov – otec

Otázka: Aké je vzdelanie Tvojich rodičov?

Graf č. 6: Vzdelanie rodičov – matka

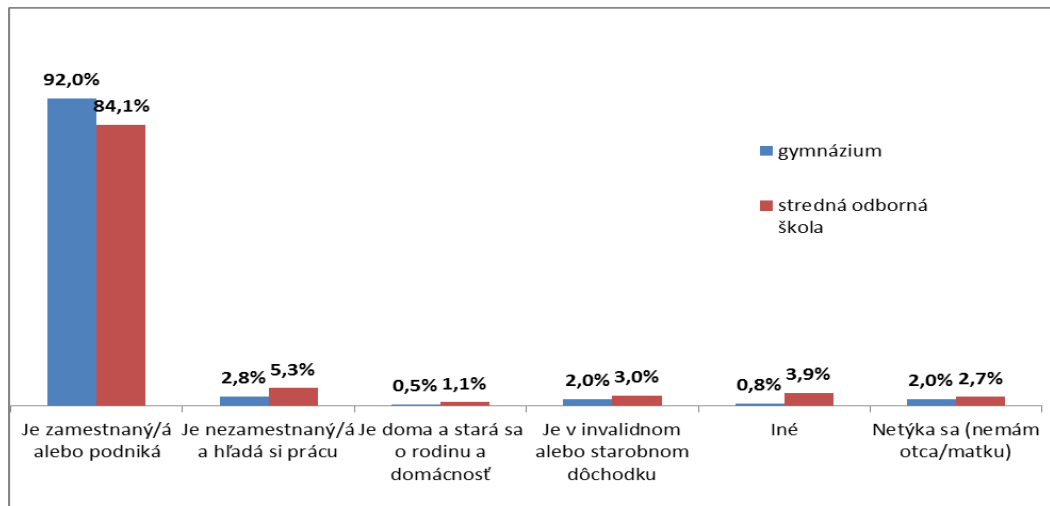
Otázka: Aké je vzdelanie Tvojich rodičov?

Rodičia budúcich žiakov stredných odborných škôl sú častejšie nezamestnaní než rodičia budúcich žiakov gymnázií

Grafy č. 7 a č. 8 ukazujú, že matky a otcovia budúcich žiakov stredných odborných škôl sú na rozdiel od rodičov budúcich gymnazistov menej často zamestnaní. Rozdiel u otcov predstavuje 2,5 percentuálneho bodu a u matiek 1,9 percentuálneho bodu. Celkovo nezamestnaných (hľadá si prácu, je doma alebo na dôchodku) je 9,4% otcov budúcich žiakov stredných odborných škôl a len 5,3% otcov budúcich gymnazistov.

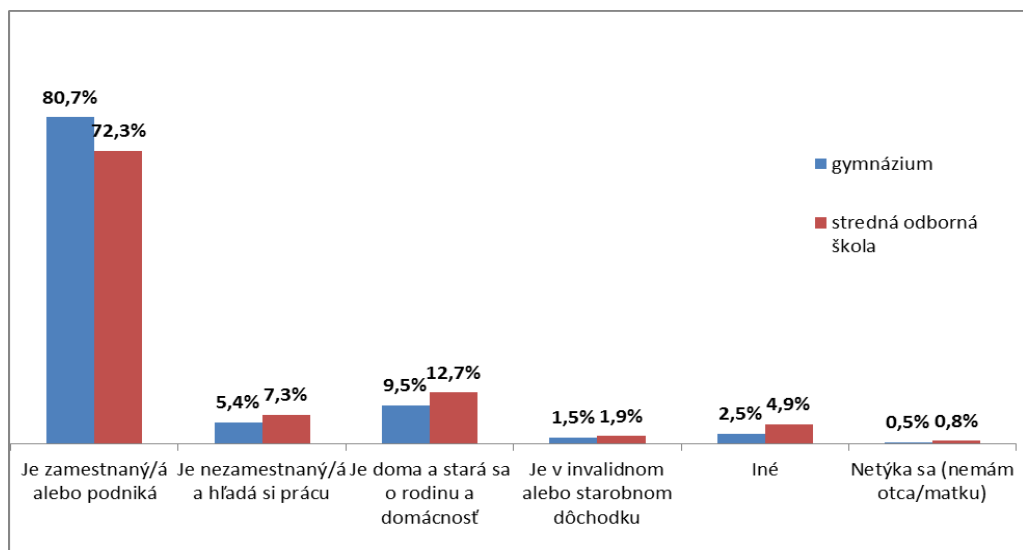
Matky potenciálnych žiakov stredných odborných škôl sú častejšie doma a starajú sa o domácnosť - podiel zamestnaných matiek v tejto skupine je 72%, kým podiel zamestnaných matiek potenciálnych gymnazistov je podstatne vyšší (81%).

Graf č. 7: Zamestnanie rodičov – otec

Otázka: Akú majú Tvoji rodičia prácu?

Graf č. 8: Zamestnanie rodičov – matka

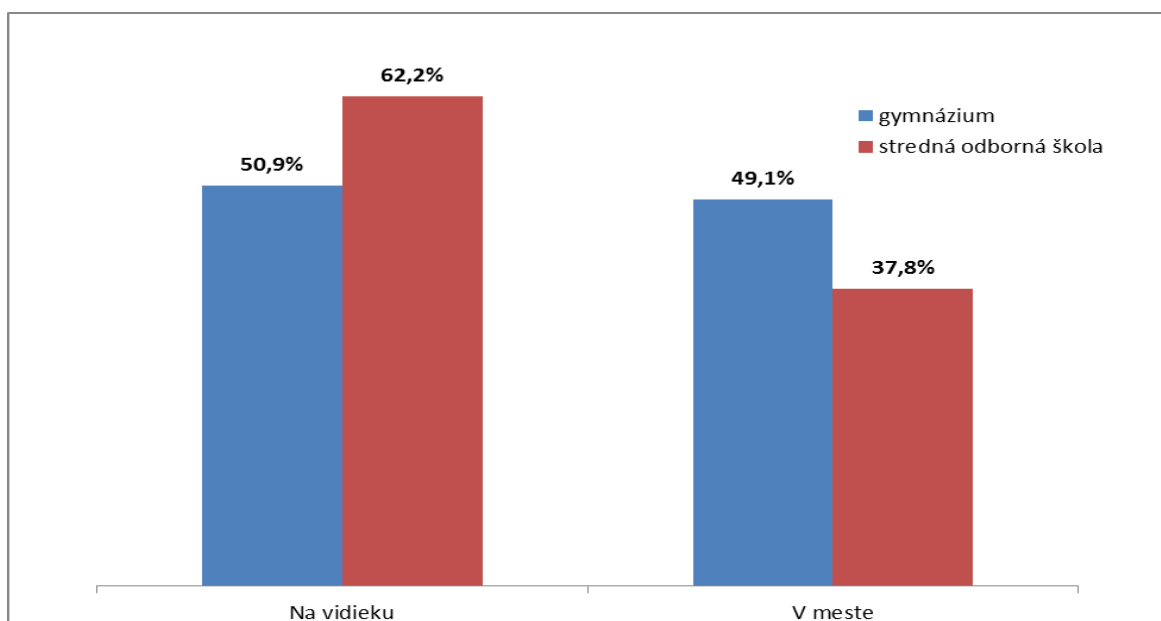

Otázka: Akú majú Tvoji rodičia prácu?

Perspektívni žiaci stredných odborných škôl bývajú skôr na vidieku

Perspektívni žiaci stredných odborných škôl bývajú na vidieku výrazne častejšie ako žiaci gymnázií. Pokiaľ ide o budúcich gymnazistov, tam je situácia vyrovnaná: budúci gymnazisti žijú v rovnakej miere na vidieku ako aj v meste.

Graf č. 9: Bydlisko

Otázka: Kde bývate?

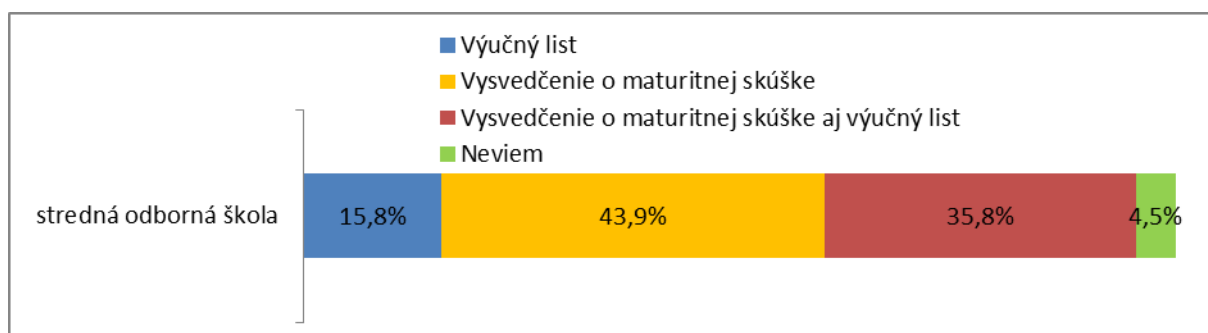
Celkovo možno konštatovať, že medzi rodinami žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy sa častejšie vyskytuje vidiecke obyvateľstvo, častejšie sú v horšej ekonomickej situácii a častejšie majú rodičia nižšie vzdelanie. Bez ohľadu na osobné predpoklady žiakov sa zdá, že príslušnosť rodiny, z ktorej žiak pochádza, príslušnosť k skupine podľa sociálno-ekonomického statusu, má značný vplyv na rozhodovanie sa žiakov o budúcej študijnej dráhe.

1.1 Voľba úrovne vzdelávacieho programu

Žiaci základných škôl jednoznačne preferujú maturitné odbory

Len 16% žiakov si podáva prihlášku na strednú odbornú školu a odbor, po absolvovaní ktorého by získali iba výučný list, a až 80% žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy sa na prvom mieste hlási na odbor a školu, kde získajú vysvedčenie o maturitnej skúške (samostatne 44% a v kombinácii s výučným listom 36%).

Graf č. 10: Druh dokladu, ktorý žiaci dostanú po absolvovaní vybranej strednej odbornej školy

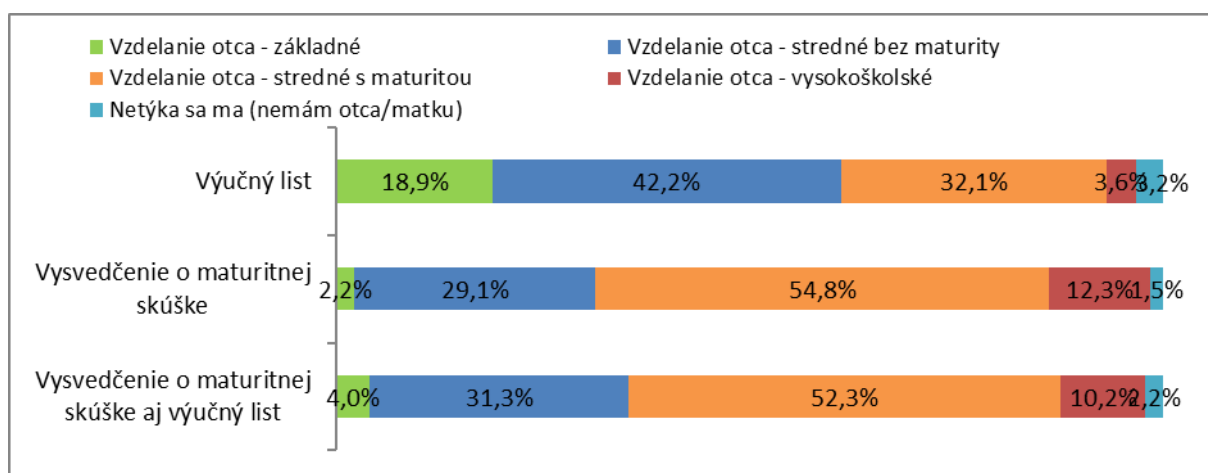

Otázka: Aký doklad o vzdelaní získaš po absolvovaní štúdia, ktoré si si vybral/a na prvom mieste?

Rodičia žiakov, ktorí sa hlásia na učebné odbory, majú častejšie nižšie vzdelanie než rodičia žiakov hlásiacich sa na maturitné odbory

Rodičia žiakov, ktorí sa hlásia na učebné odbory, majú nižšie vzdelanie, ako žiaci hlásiaci sa na štúdium v študijných odboroch. Iba základné najvyššie dosiahnuté vzdelanie má až 19% otcov žiakov, ktorí sa hlásia na štúdium v učebných odboroch, čo je podstatne menej ako u žiakov, ktorí majú záujem o štúdium v študijných odboroch (2% v študijných odboroch, v ktorých sa štúdium ukončuje maturitnou skúškou, a 4% v študijných odboroch, v ktorých sa získava maturitné vysvedčenie v kombinácii s výučným listom). Naopak, úplné stredné vzdelanie alebo vysokoškolské vzdelanie má iba 36% otcov žiakov, ktorí sa pripravujú v učebných odboroch. To silne kontrastuje s otcami žiakov, ktorí sa pripravujú v študijných odboroch, z ktorých má úplné stredné alebo vysokoškolské vzdelanie temer 70% (67% a u tých, ktorí chcú získať maturitu, a 63% u tých, ktorí chcú získať popri maturite aj výučný list).

Graf č. 11: Vzdelanie otca a predpokladaný druh dokladu o vzdelaní

Otázka: Aké je vzdelanie Tvojich rodičov?

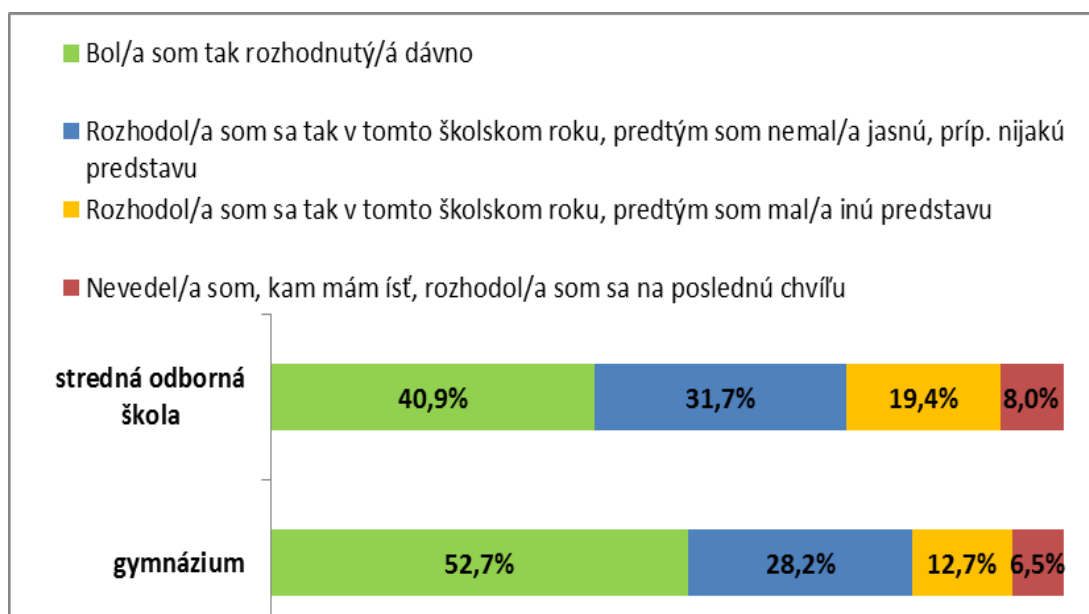
1.2 Časová perspektíva výberu strednej odbornej školy

Ak chceme porozumieť rozhodovaciemu procesu pri výbere strednej školy a zistiť, kedy sú žiaci najviac otvorení novým informáciám o stredných školách a iným vplyvom, je potrebné sa zamerať aj na časové hľadisko rozhodovania sa žiakov o ďalšej študijnej ceste.

Žiaci, ktorí sa hlásia na stredné odborné školy, sa častejšie rozhodujú až v poslednom roku štúdia na základnej škole

Až viac ako polovica žiakov (53%), ktorí chcú študovať na gymnáziu, bola o výbere štúdia rozhodnutá už dávno, zatiaľ čo pri žiakoch hlásiacich sa na stredné odborné školy, toto rozhodnutie urobilo dávno len 41% z nich, čo je o 12 percentuálnych bodov menej. Až 19% potenciálnych žiakov stredných odborných škôl malo predtým inú predstavu a zmenilo zásadne svoje plány až v poslednom školskom roku základnej školy. U potenciálnych žiakov gymnázií bol tento podiel nižší o 7 percentuálnych bodov.

Graf č. 12: Rozhodnutie o výbere školy z pohľadu času

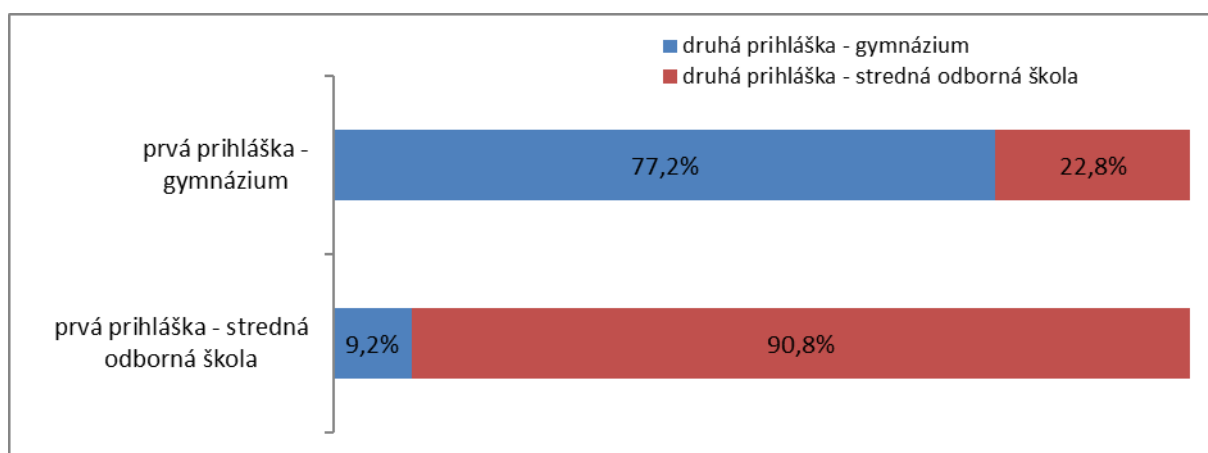
Otázka: Kedy si sa rozhodol/a pre túto školu a tento odbor?

Medzi potenciálnymi gymnazistami ako aj žiakmi stredných odborných škôl je približne rovnaké zastúpenie tých, ktorí pred posledným školským rokom nemali žiadnu alebo mali len nejasnú predstavu o štúdiu na strednej škole (rozdiel 1,5 percentuálneho bodu v prospech žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy).

1.3 Druhá voľba žiakov

Žiaci, ktorí si podali prvú prihlášku na strednú odbornú školu, sú výrazne vyhranení, a aj druhú prihlášku si zvyčajne podávajú opäť na strednú odbornú školu. Gymnázium si v druhej voľbe vyberá iba jeden z desiatich žiakov.

Graf č. 13: Výber druhej alternatívy strednej školy

Otázka: Uveď strednú školu, na ktorú si si podal/a prvú prihlášku; uveď strednú školu, na ktorú si si podal/a druhú prihlášku

Žiaci, ktorí sa hlásia v prvom rade na gymnáziá, si najčastejšie volia ako druhú alternatívu znova gymnázium, strednú odbornú školu si v druhej voľbe vyberú približne dvaja z desiatich z nich.

2. DÔVODY PREFERENCIE VYBRANEJ STREDNEJ ŠKOLY

Žiaci sa vyjadrovali aj k dôvodom, ktoré ich viedli k výberu strednej školy. Jednotlivé dôvody boli dopredu naformulované a pri každom odpovedali, či u nich tento dôvod zavážil alebo nie. Jednotlivé možnosti odpovedí zahŕňali charakteristiky štúdia a vybranej školy, ale aj predpoklady o budúcej práci a odporúčania zo sociálneho okolia. Predkladaná otázka bola prispôbená tomu, či sa odpovedajúci žiak prihlásil na prvom mieste na strednú odbornú školu alebo na gymnázium.

2.1 Dôvody preferencie štúdia na strednej odbornej škole

U viac ako u troch štvrtín uchádzačov o štúdium na stredných odborných školách najviac zavážili pri výbere štúdia faktory ako zaujímavosť potenciálnej práce, záujem o vybraný odbor, pravdepodobnosť ľahkého zamestnania sa po absolvovaní štúdia a budúce dobre platené povolanie .

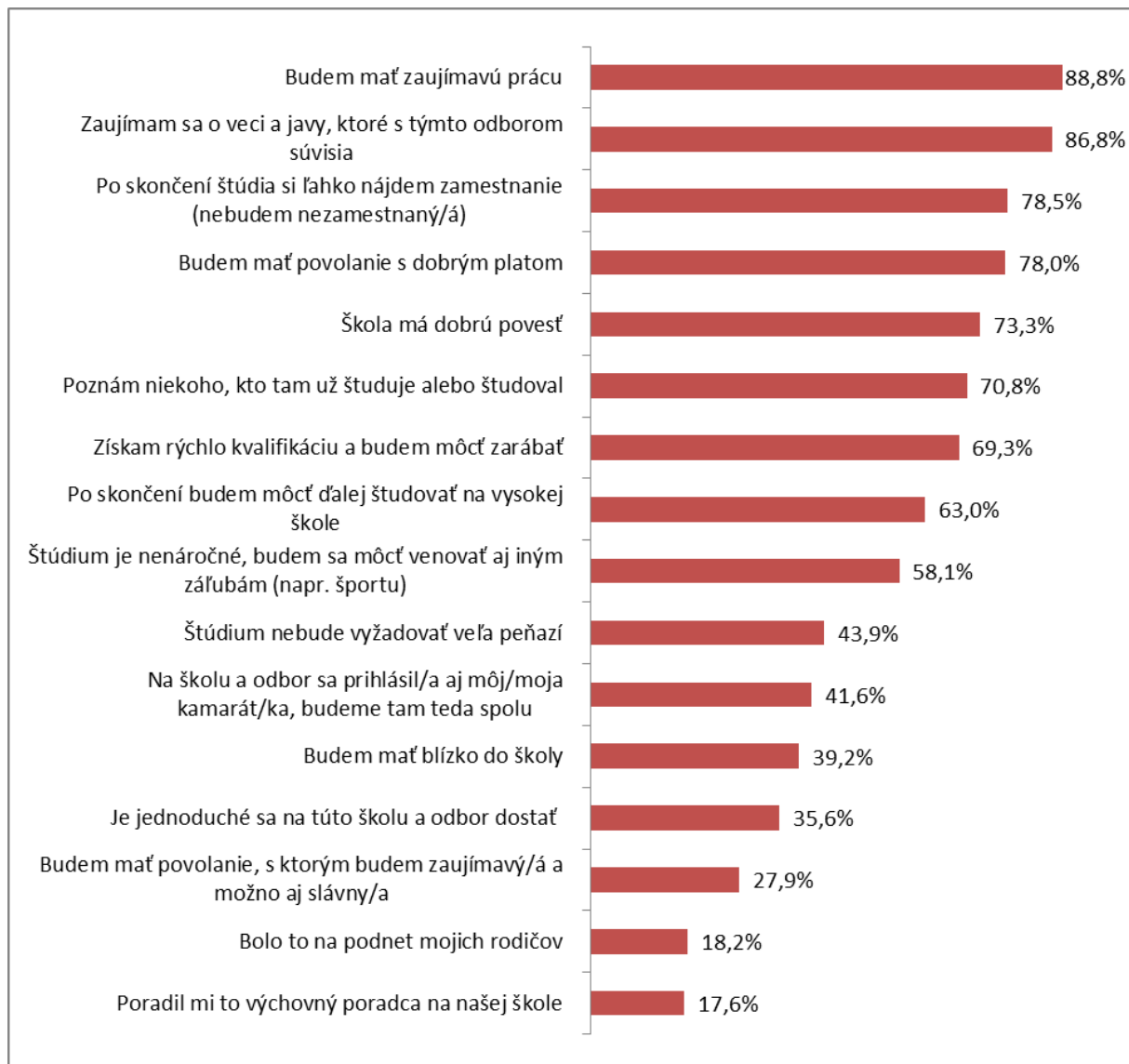
Žiaci hlásiaci sa na stredné odborné školy majú už na základnej škole lepšiu predstavu o budúcej práci, o ktorej predpokladajú, že bude pre nich zaujímavá

Dáta podľa očakávania potvrdili, že žiaci hlásiaci sa na stredné odborné školy majú už na základnej škole lepšiu predstavu o budúcej práci než žiaci hlásiaci sa na gymnáziá.

Žiaci, ktorí si zvolili strednú odbornú školu, chcú rýchlejšie než gymnazisti získať kvalifikáciu a začať zarábať. Je pre nich tiež dôležitejšia predstava, že po ukončení štúdia na strednej odbornej škole si ľahko nájdu prácu.

Ako je vidno v grafe č. 14, najmenej sú si budúci žiaci stredných odborných škôl vedomí ovplyvnenia pri výbere štúdia výchovným poradcom a rodičmi. Iba 18% z nich priznalo, že sa pre štúdium na strednej odbornej škole rozhodli na podnet rodičov. V tomto veku (žiaci 9. ročníka základnej školy) je však vo všeobecnosti málo pravdepodobné, že otvorene priznajú, respektíve si vôbec uvedomujú výrazný vplyv rodičov a iných dospelých autorít na ich rozhodovanie. Žiaci sa s rodičmi radia, ale rozhodujú sa podľa nich sami, pričom za oveľa dôležitejšie považujú iné faktory, než odporúčanie výchovného poradcu, ktorý sa ocitol z hľadiska sily vplyvov na rozhodovanie žiakov na poslednom mieste.

Graf č. 14: Dôvody výberu štúdia na strednej odbornej škole zoradené podľa dôležitosti

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: Poznámka: Pri každom dôvode respondenti odpovedali, či u nich príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe je zaznamenaný podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil.

2.2 Dôvody preferencie štúdia na gymnáziu

Perspektívni gymnazisti najmenej berú do úvahy možnosť ľahkého prístupu k štúdiu na gymnáziu, alebo inými slovami, aj keď to nebolo priamo namerané, môžeme usúdiť, že nepovažujú za ľahké dostať sa na gymnázium. Nie veľmi im taktiež záleží na tom, ako rýchlo sa po štúdiu zaradia do pracovného procesu v prípade, ak nebudú pokračovať v štúdiu na vysokej škole.

Pre potenciálnych gymnazistov je, podľa očakávania, najdôležitejším kritériom možnosť vysokoškolského štúdia

Pri výbere gymnázia zavážila až u skoro 97% odpovedajúcich hlavne možnosť štúdia na vysokej škole (graf č. 15). Budúci gymnazisti si potrpia na dobrú povesť školy (86%) a

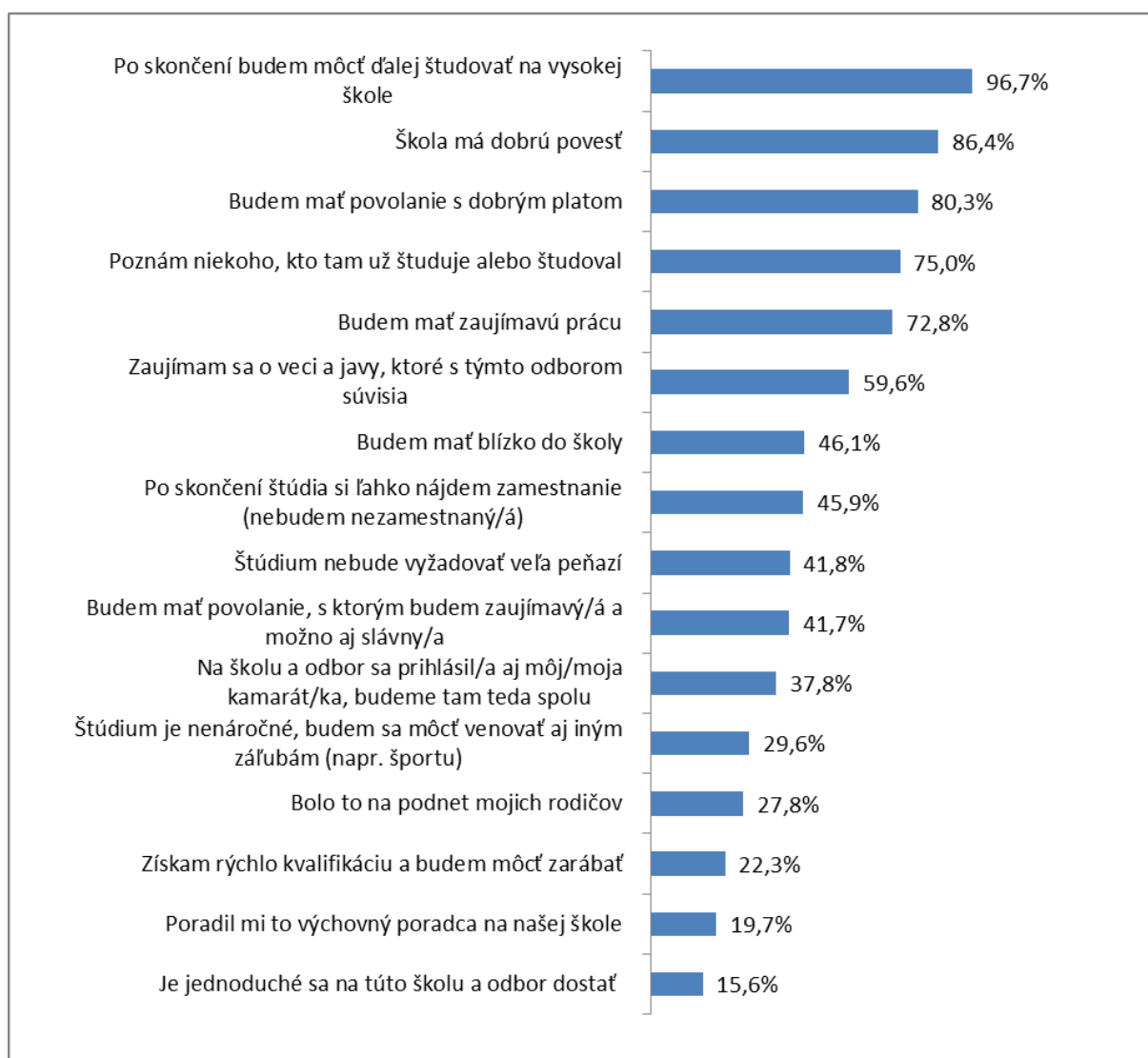
očakávajú, že po ukončení štúdia budú mať povolanie, v ktorom budú dobre zarábať (80%), možno rátajúc už v tom čase s predpokladom, že po štúdiu na gymnáziu budú pokračovať v štúdiu na vysokej škole.

Až tri štvrtiny žiakov si gymnázium vybrali preto, lebo poznajú niekoho, kto tam študuje alebo študoval (75%), ako aj z dôvodu očakávania zaujímavej práce po ukončení štúdia (73%).

Pomerne málo žiakov ako hlavný dôvod uvádzalo, že ich ovplyvnil rodičia (28%) alebo výchovný poradca (20%).

Perspektívni žiaci gymnázií uviedli ako dôvod, ktorý ich najmenej ovplyvnil pri výbere štúdia, skutočnosť, že je na štúdium jednoduché sa dostať.

Graf č. 15: Dôvody výberu gymnázia zoradené podľa dôležitosti

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: Poznámka: Pri každom dôvode respondenti odpovedali, či u nich príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe je zaznamenaný podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil.

2.3 Porovnanie dôvodov preferencie vybranej strednej školy

Pri porovnaní oboch skupín zisťujeme, že potenciálni gymnazisti sú orientovaní všeobecnejšie a perspektívni žiaci stredných odborných škôl sú naproti tomu vyhranenejší.

Žiaci hlásiaci sa na gymnázium sú viac motivovaní ďalším štúdiom v budúcnosti, žiaci hlásiaci sa na stredné odborné školy sa skôr rozhodujú na základe charakteristík budúceho povolania a práce

Niektoré faktory zavážili výrazne viac medzi žiakmi hlásiacimi sa na stredné odborné školy ako medzi žiakmi hlásiacimi sa na gymnáziá (graf č.16). Ide o rýchle získanie kvalifikácie a možnosť zarábania, jednoduché získanie zamestnania, nenáročnosť štúdia, záujem o odbor a súvisiace oblasti a jednoduchosť prijatia na danú školu. Sú to tvrdenia, ktoré sa týkajú najmä dobrej uplatniteľnosti na trhu práce po absolvovaní školy alebo také, ktoré poukazujú na zaujímavosť a nenáročnosť štúdia. Odpovede gymnazistov naznačujú, že svoje rozhodnutie vnímajú z veľkej časti aj ako otázku prestíže, možnosti získať určité postavenie. Z tohto dôvodu častejšie zvažujú prestíž školy a aj to, že vďaka svojomu budúcemu povolaniu sa môžu stať zaujímavými.

Vo všeobecnosti sa dá povedať, že žiaci hlásiaci sa na gymnázium sú viac motivovaní ďalším štúdiom v budúcnosti, a že u žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy skôr rozhoduje to, akému povolaniu sa chcú vo svojej pracovnej kariére venovať a s tým súvisiace faktory.

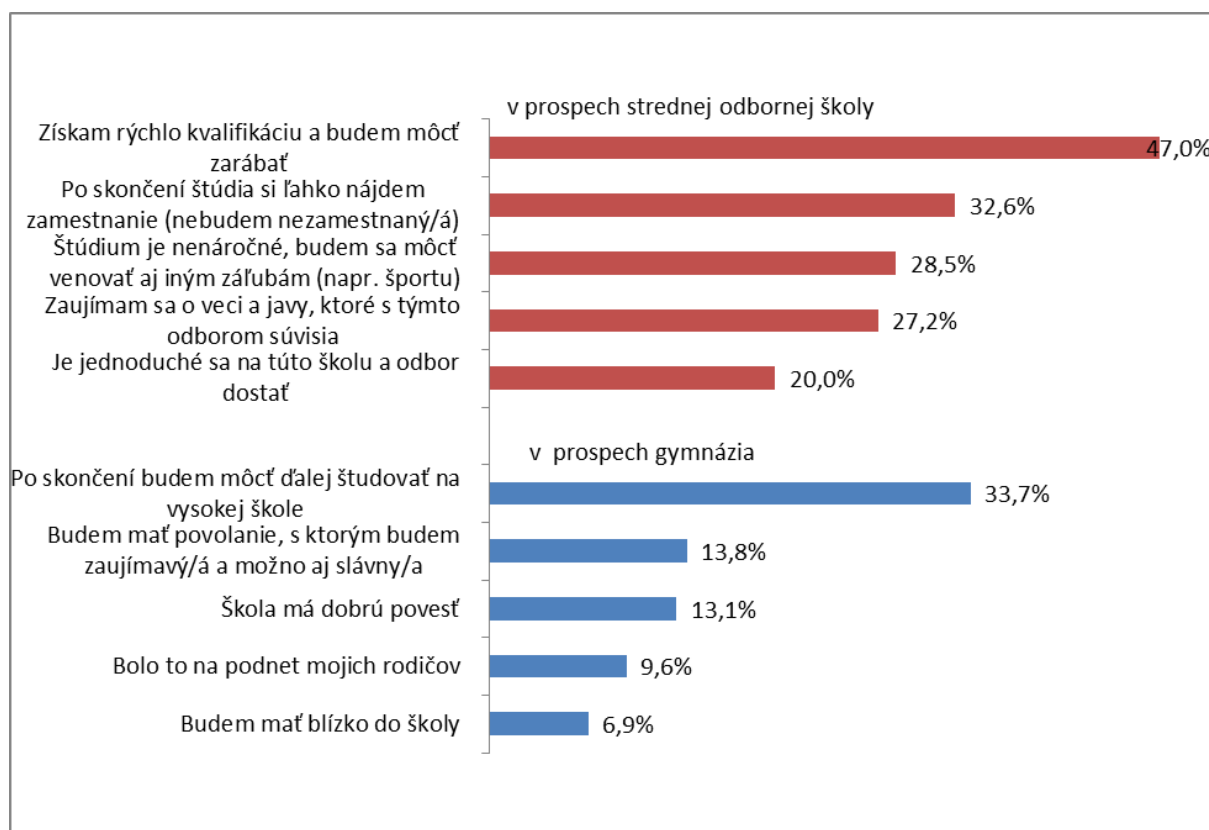
Perspektívni žiaci gymnázií taktiež viac zohľadňujú pranie rodičov a blízkosť školy. Väčšia dôvera a rešpekt k rodičom v tejto oblasti môžu byť spôsobené aj tým, že títo žiaci skôr pochádzajú zo vzdelanejších a finančne zabezpečenejších rodín. Pri kritériu školy v blízkosti bydliska môže zohrávať určitú rolu aj lepšie regionálne rozmiestnenie (sieť) gymnázií.

Žiaci mieriaci na stredné odborné školy sústreďujú svoju pozornosť na bezprostrednejšiu budúcnosť a aktuálne charakteristiky pracovného trhu. Je preto pre nich dôležité, aby im boli adekvátnou formou prístupné dôveryhodné informácie o možnostiach uplatnenia sa na pracovnom trhu a o trendoch vo vývoji zamestnanosti. Ich rozhodnutie má v mnohých smeroch ďalekosiahlejšie dôsledky ako u gymnazistov.

Z odpovedí všetkých žiakov je zrejmé, že si iba v malej miere pripúšťajú, žeby ich niekto (rodičia, výchovný poradca) priamo ovplyvnil.

Mnohí uchádzači o štúdium na stredných odborných školách si tento druh štúdia vyberajú aj preto, že očakávajú nenáročné štúdium, ktoré im umožní venovať sa popri ňom aj svojim iným záľubám, zatiaľ čo perspektívni gymnazisti kladú dôraz na svoju špecifickú kariéru, ktorá im prinesie slávu a povolanie, v ktorom budú v spoločnosti zaujímaví.

Graf č. 16: Rozdiely v poradí dôvodov výberu školy medzi hlásiacimi sa na stredné odborné školy a na gymnázia

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: V grafe je zaznačený absolútny rozdiel medzi percentuálnym zastúpením daného dôvodu u žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy a žiakov hlásiacich sa na gymnázia.

Možno zhrnúť, že perspektívni žiaci stredných odborných škôl pri rozhodovaní „nelietajú v oblakoch“, ale držia sa skôr pri zemi. Iba v menšej miere ako budúci gymnazisti očakávajú, že so zvoleným povolaním budú zaujímaví a možno aj slávni. Rozdiel v tejto položke predstavuje až 13,8 percentuálneho bodu.

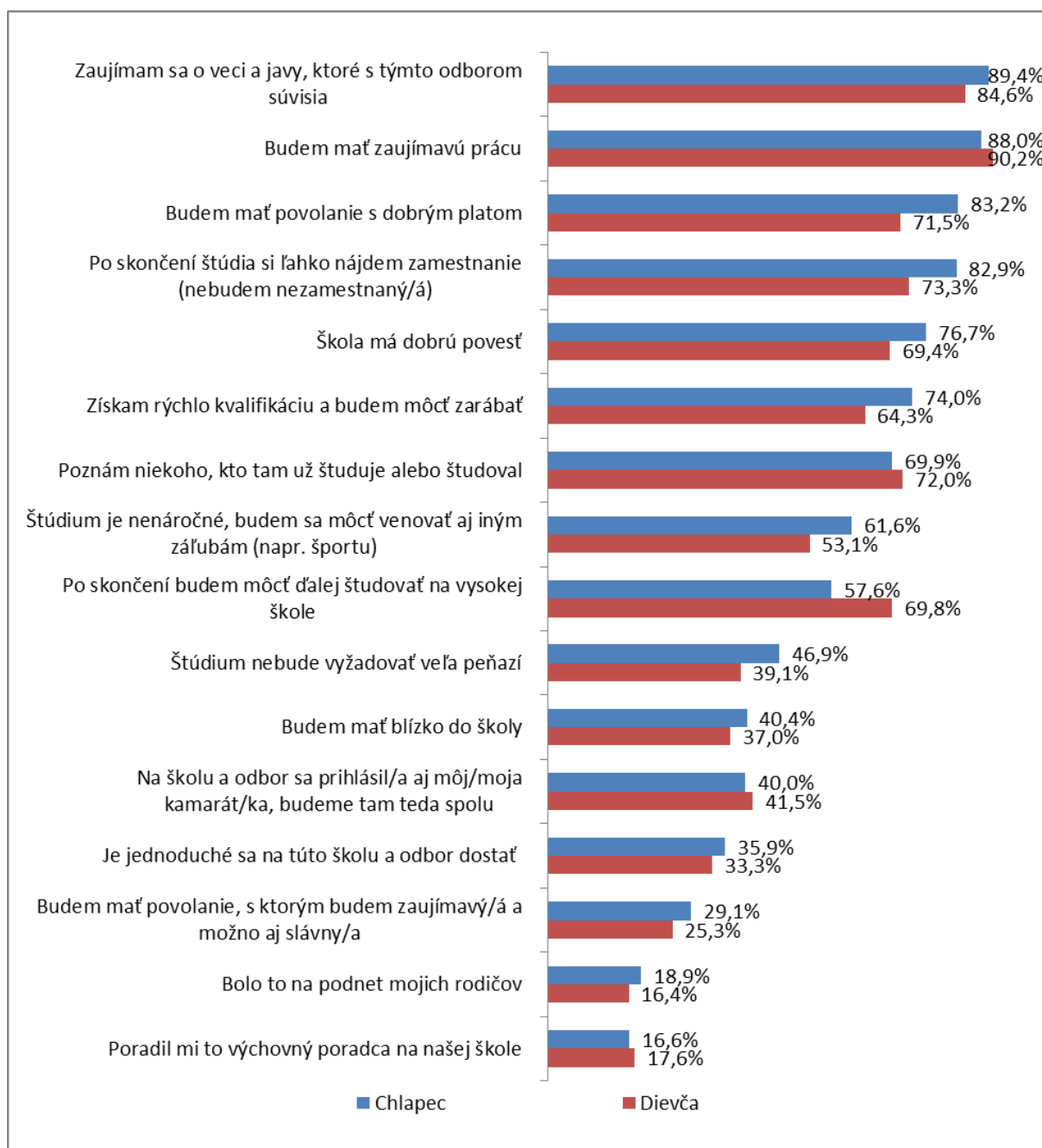
2.4 Dôvody výberu štúdia na strednej škole podľa pohlavia

Rovnako chlapci ako aj dievčatá sú motivovaní pre štúdium na stredných odborných školách hlavne záujmom o odbor. Obe skupiny taktiež očakávajú, že budú mať zaujímavú prácu. Pri iných dôvodoch sa odpovede líšili v závislosti od pohlavia.

Dievčatá, perspektívne žiačky stredných odborných škôl, častejšie rátajú so štúdiom na vysokej škole, chlapci po strednej odbornej škole očakávajú hlavne dobré zamestnanie

Ako vidno z grafu č. 17, u dievčat hlásiacich sa na stredné odborné školy výrazne častejšie zavážila možnosť ďalšieho štúdia na vysokej škole (rozdiel 12 percentuálnych bodov), u chlapcov zase vidina dobrého platu (rozdiel 12 percentuálnych bodov), rýchleho získania kvalifikácie a ľahkého zamestnania sa (rozdiel 10 percentuálnych bodov pri oboch možnostiach).

Graf č. 17: Dôvody výberu strednej odbornej školy – podľa pohlavia

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: Pri každom dôvode respondenti odpovedali, či u nich príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. Graf ukazuje podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil. Iba žiaci hlásiaci sa na stredné odborné školy

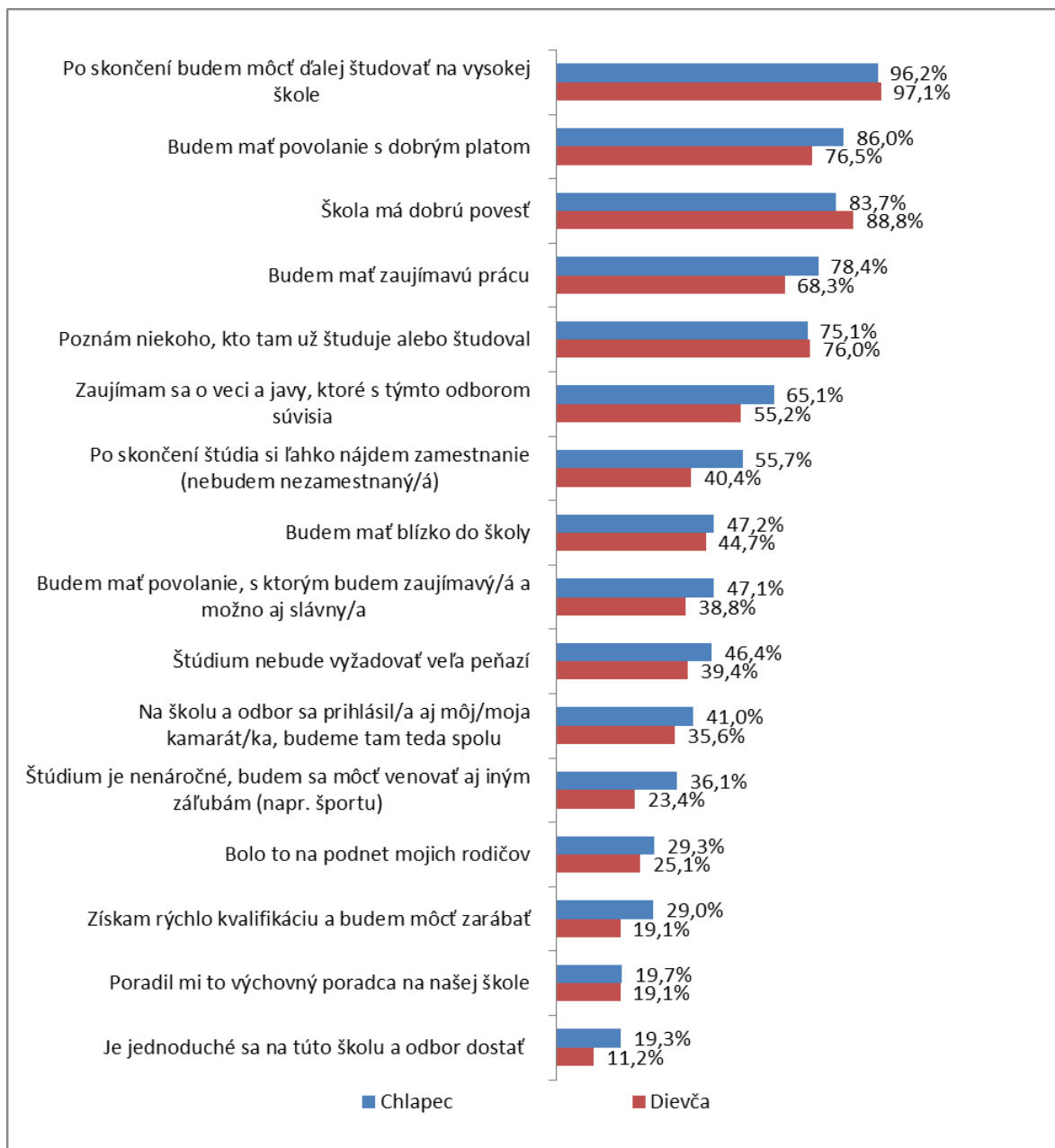
10 percentuálnych bodov). Chlapci sa viac zameriavajú na uplatniteľnosť na trhu práce, kým dievčatá zvažujú viac ďalšie štúdium. Tento poznatok sa týka aj žiakov gymnázií - aj tu platí, že chlapci hlásiaci sa na gymnázium sa v porovnaní s dievčatami viac zameriavajú na profesijný život po absolvovaní štúdia (graf č. 18).

Chlapci hlásiaci sa na stredné odborné školy uvádzali väčšinu dôvodov častejšie ako dievčatá. Približne rovnako často ako chlapci však dievčatá označili, že už niekoho na škole poznajú alebo sa s nimi hlási niektorá z kamarátok.

Chlapci hlásiaci sa na gymnázia zvažujú širšiu paletu dôvodov než dievčatá

Zo žiakov hlásiacich sa na gymnázia chlapci vo všeobecnosti zvažovali širšiu paletu dôvodov v prospech štúdia na gymnáziu ako dievčatá (percento chlapcov, ktorí uviedli daný dôvod, je vyššie vo väčšine položiek).

Graf č. 18: Dôvody výberu gymnázia – podľa pohlavia

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: Pri každom dôvode respondenti odpovedali, či u nich príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe je zaznamenaný podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil. Iba žiaci hlásiaci sa na stredné odborné školy.

Chlapci častejšie ako dievčatá uvádzali najmä to, že si po skončení štúdia ľahšie nájdú zamestnanie (rozdiel 15 percentuálnych bodov), a že zvolené štúdium si vybrali preto, lebo nie je náročné (rozdiel 13 percentuálnych bodov). Pre dievčatá je dôležitejšia povesť školy

(rozdiel 5 percentuálnych bodov). Dievčatá približne rovnako často ako chlapci uvádzali, že poznajú niekoho, kto danú školu navštevoval. Tento faktor sa u nich ocitol na 5. mieste.

2.5 Dôvody výberu štúdia na strednej odbornej škole a úroveň vzdelávacieho programu

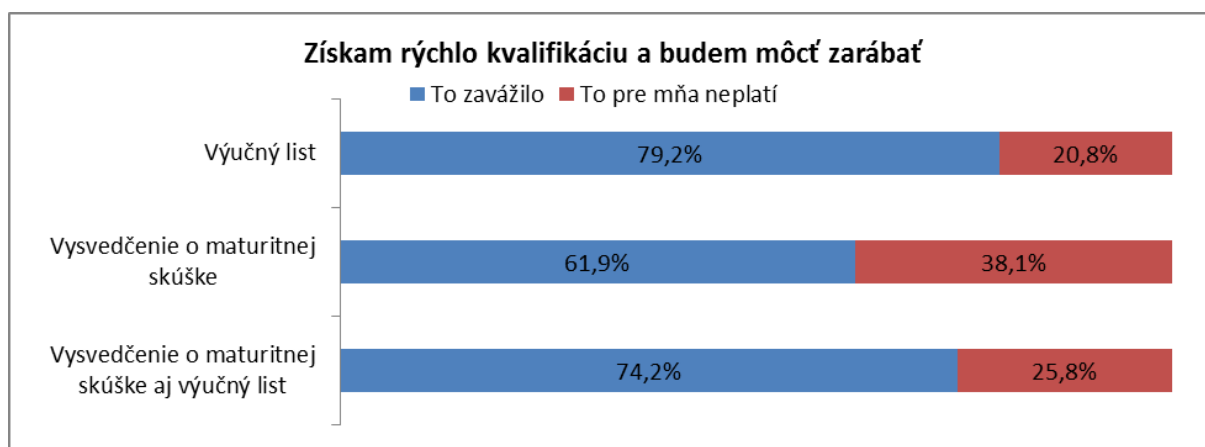
Keď porovnávame dôvody výberu strednej odbornej školy podľa toho, akú úroveň vzdelávacieho programu si vybrali môžeme konštatovať, že sa nelíšia pri dôvodoch ako je záujem o veci súvisiace s odborom, budúca zaujímavá práca, budúce povolanie s dobrým platom, povolanie, s ktorým budú zaujímaví, ľahké nájdenie zamestnania a poznanie nejakého študenta osobne.

Naopak, pri niektorých dôvodoch boli zistené veľké rozdiely.

Dostať sa ľahko na školu, získať rýchlo kvalifikáciu a zarábať chcú hlavne žiaci pripravujúci sa v učebných odboroch.

Rýchlo ukončiť vzdelávanie a začať pracovať je dôležitejšie pre žiakov hlásiacich sa na štúdium, po ukončení ktorého sa získava výučný list, vrátane študijných odborov, než pre žiakov hlásiacich sa do študijných odborov, v ktorých sa štúdium ukončuje vykonaním maturitnej skúšky a v ktorých žiaci nezískavajú výučný list. Rozdiel medzi tými, ktorí sa hlásia do učebných odborov, a tými, ktorí sa hlásia do študijných odborov bez možnosti získania výučného listu, predstavuje až 17 percentuálnych bodov .

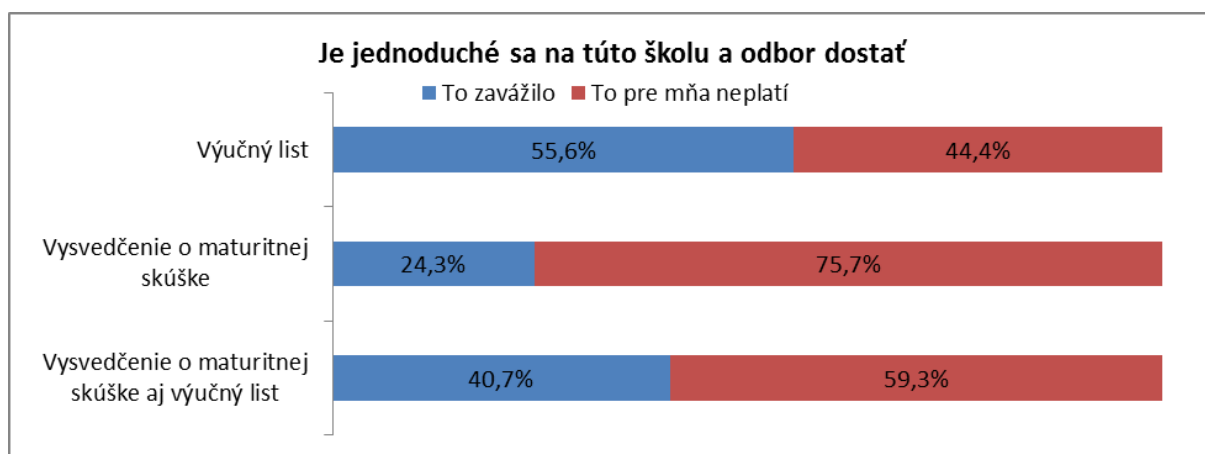
Graf č. 19: Rýchle získanie kvalifikácie ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Pre žiakov hlásiacich sa na štúdium v odboroch, v ktorých sa získava výučný list (výlučne výučný list alebo v kombinácii s vysvedčením o maturitnej skúške), bolo taktiež viac ako pre ostatných žiakov dôležité to, že na štúdium sa dalo ľahko dostať (graf č. 20).

Graf č. 20: Jednoduchosť prijatia na strednú školu ako dôvod výberu školy

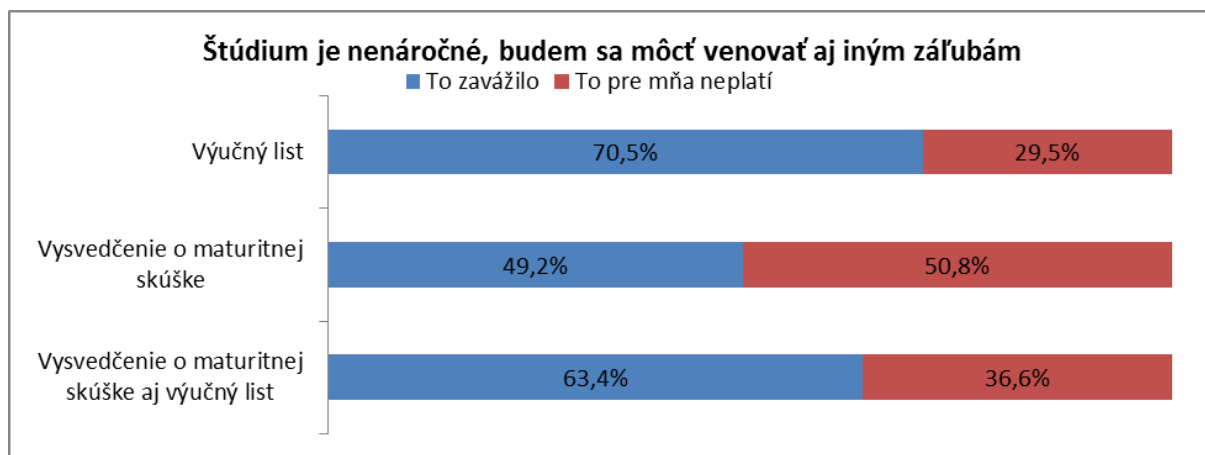

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Až približne 70% žiakov si štúdium v učebných odboroch vyberá z dôvodu očakávania nenáročného štúdia

Až 71% žiakov, ktorí sa prihlásili na štúdium v učebných odboroch, sa hlási na tieto odbory preto, lebo očakávajú, že štúdium bude nenáročné a nebude vyžadovať veľa úsilia. Pri študijných odboroch stredných odborných škôl, v ktorých sa nadobúda iba vysvedčenie o maturitnej skúške, tento dôvod uvádza len 49% žiakov.

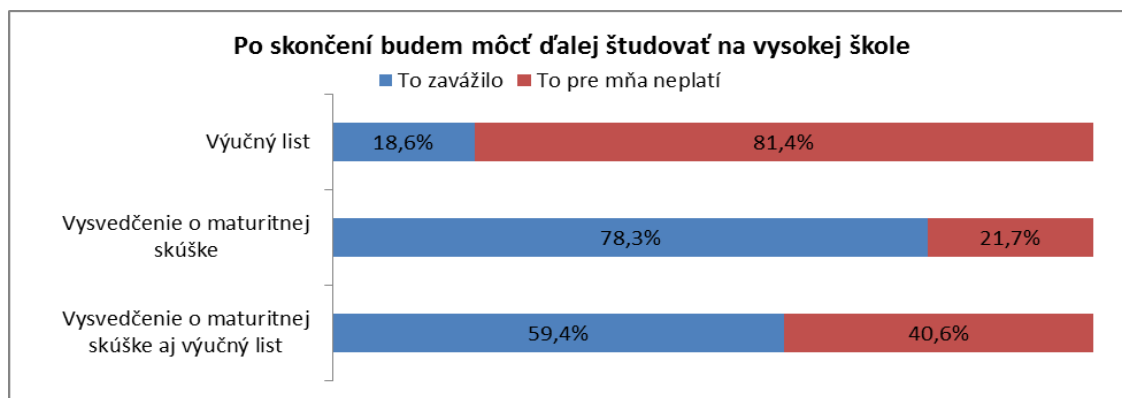
Graf č. 21: Nenáročnosť štúdia ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Naopak, ako ukazuje graf č. 22, žiaci, ktorí si vybrali štúdium v študijných odboroch, v ktorých sa získava výlučne vysvedčenie o maturitnej skúške, si toto štúdium vyberajú hlavne z toho dôvodu, že majú záujem o vysokoškolské štúdium (až 78% žiakov v porovnaní s 19% u žiakov prihlásených do učebných odborov).

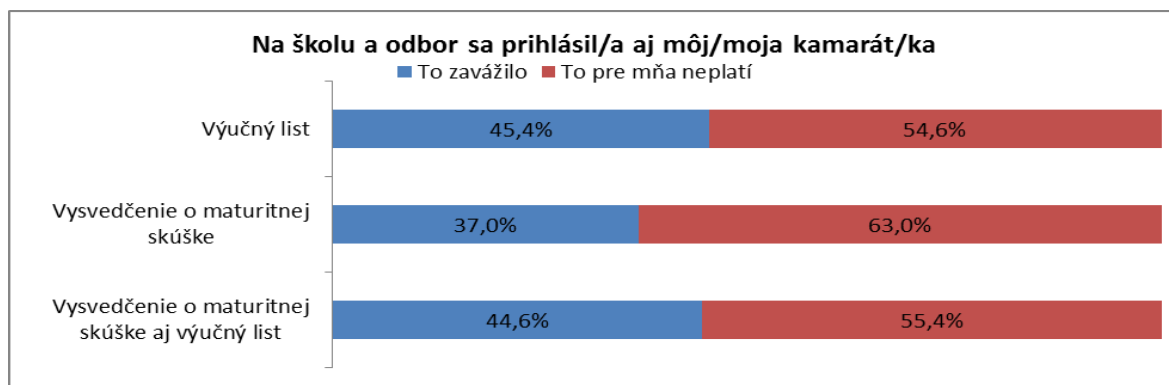
Graf č. 22: Ďalšie štúdium na vysokej škole ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Pre žiakov hlásiacich sa na štúdium v odboroch, v ktorých sa získava výučný list (výlučne alebo v kombinácii s vysvedčením o maturitnej skúške), bolo zase o niečo menej než u ostatných žiakov dôležité to, či sa na tú istú školu prihlásil aj kamarát (graf č. 23).

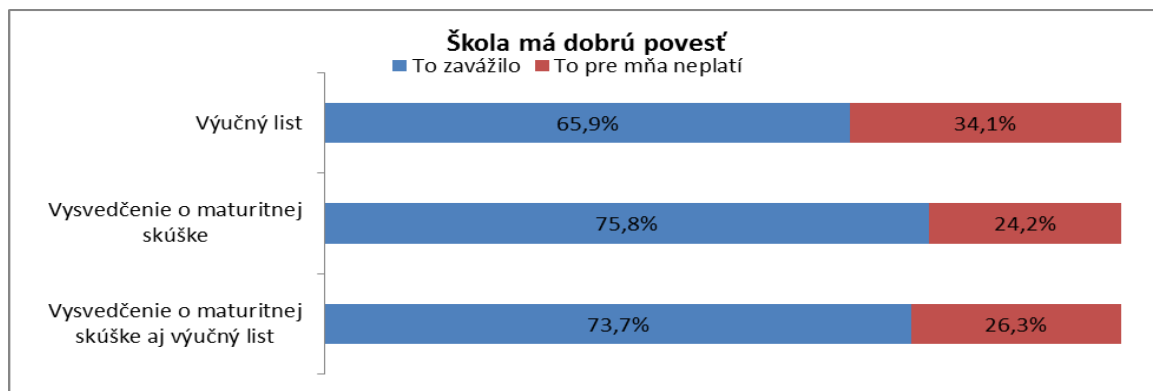
Graf č. 23: Spoločné prihlásenie s kamarátom ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Ako ukazuje graf č.24, dobrá povest' školy je menej dôležitá pre tých žiakov, ktorí si vybrali štúdium v učebných odboroch, než pre žiakov, ktorí sa prihlásili na štúdium v študijných odboroch, a to temer bez ohľadu na to, či získajú popri vysvedčení o maturitnej skúške aj výučný list alebo nie (rozdiel necelé 2 percentuálne body) .

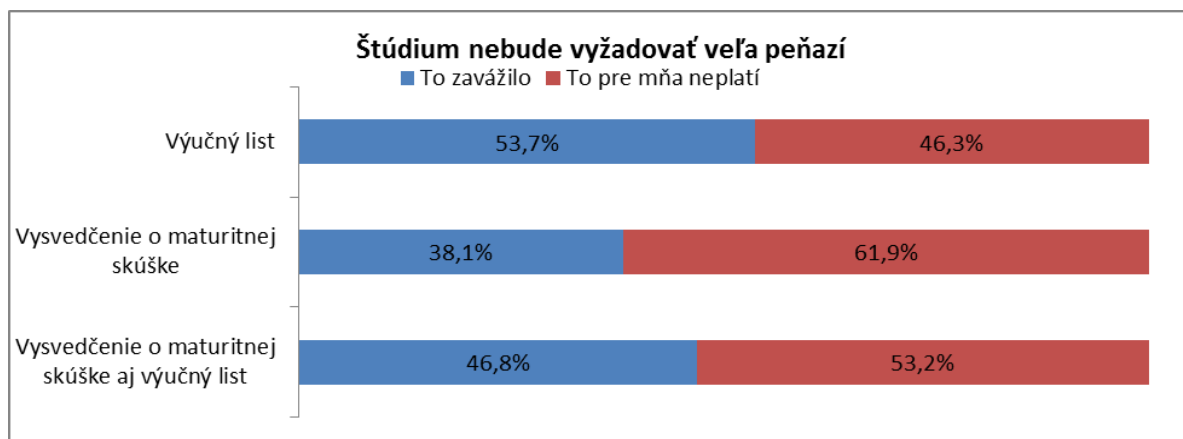
Graf č. 24: Dobrá povest' školy ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Žiaci, ktorí si vybrali štúdium v odboroch, v ktorých sa získava iba výučný list, od štúdia očakávajú nenáročnosť po viacerých stránkach. Viac ako pre ostatné skupiny boli pre nich dôležité aj očakávané náklady na štúdium, čo môže súvisieť aj s iným zistením nášho prieskumu o tom, že títo žiaci vo väčšej miere pochádzajú z ekonomicky slabšie zabezpečených rodín. Finančná nenáročnosť štúdia bola dôvodom výberu strednej odbornej školy až u 54% žiakov hlásiacich sa na štúdium v učebných odboroch (graf č. 25).

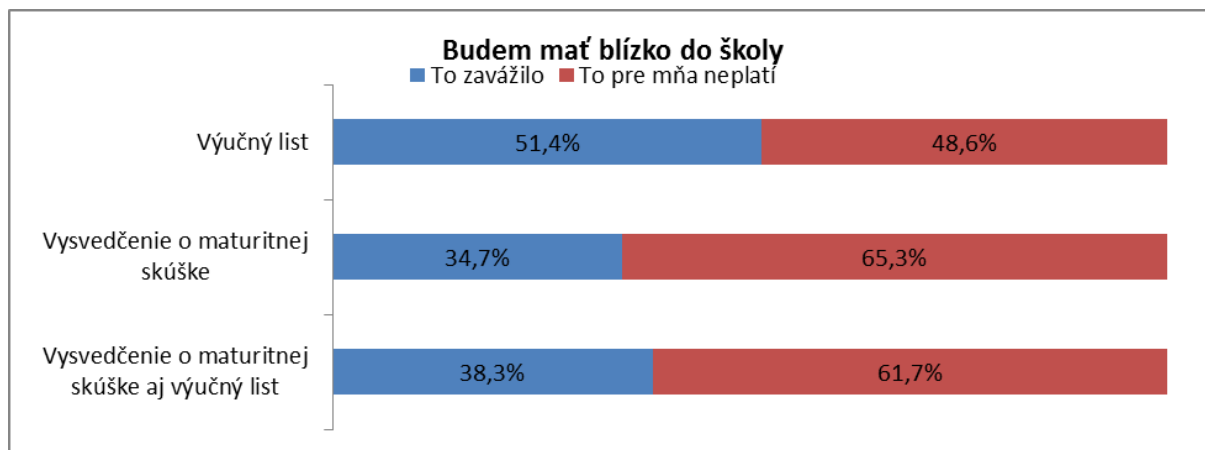
Graf č. 25: Finančná nenáročnosť štúdia ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

To, že žiaci, ktorí si vybrali štúdium v učebných odboroch alebo v študijných odboroch, v ktorých sa získava aj výučný list, hľadajú strednú školu, ktorá by ich najmenej zaťažovala, sa odráža aj v tom, že omnoho častejšie uvádzajú ako dôvod blízkosť danej školy. Tento dôvod uviedlo až 51% z nich, kým pri študijných odboroch to bolo iba 34 až 38% žiakov (graf č. 26).

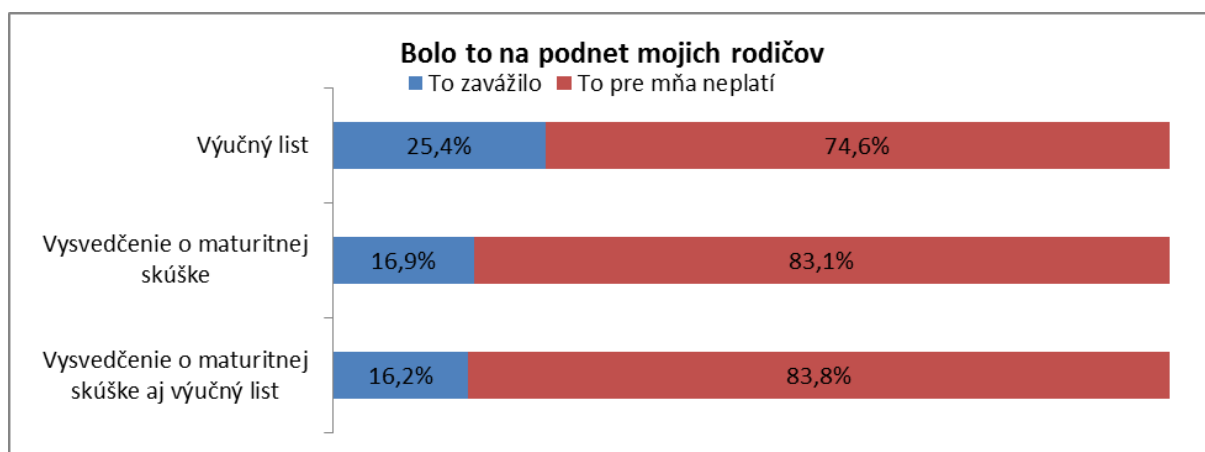
Graf č. 26: Blízkosť školy ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Ako naznačujú dáta v grafe č. 27, žiaci, ktorí sa hlásia na štúdium do učebných odborov, sa významne častejšie riadia radou rodičov. Na podnet rodičov sa pre tieto odbory rozhodla až štvrtina žiakov. U študijných odborov, v ktorých sa štúdium ukončuje iba vykonaním maturitnej skúšky, priznalo ovplyvnenie radou rodičov 17% žiakov, v študijných odboroch v kombinácii s výučným listom iba 16% žiakov.

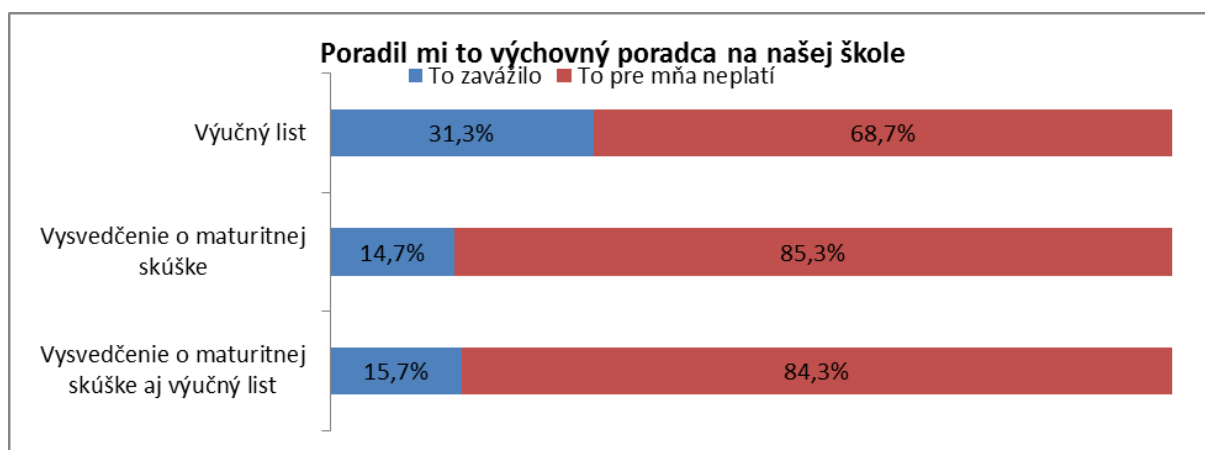
Graf č. 27: Rada rodičov ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Ešte výraznejší rozdiel medzi žiakmi, ktorí sa usilujú o štúdium v učebných odboroch a tými žiakmi, ktorí sa prihlásili do študijných odborov, bol v miere vplyvu výchovných poradcov.

Graf č. 28: Rada výchovného poradcu ako dôvod výberu školy

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

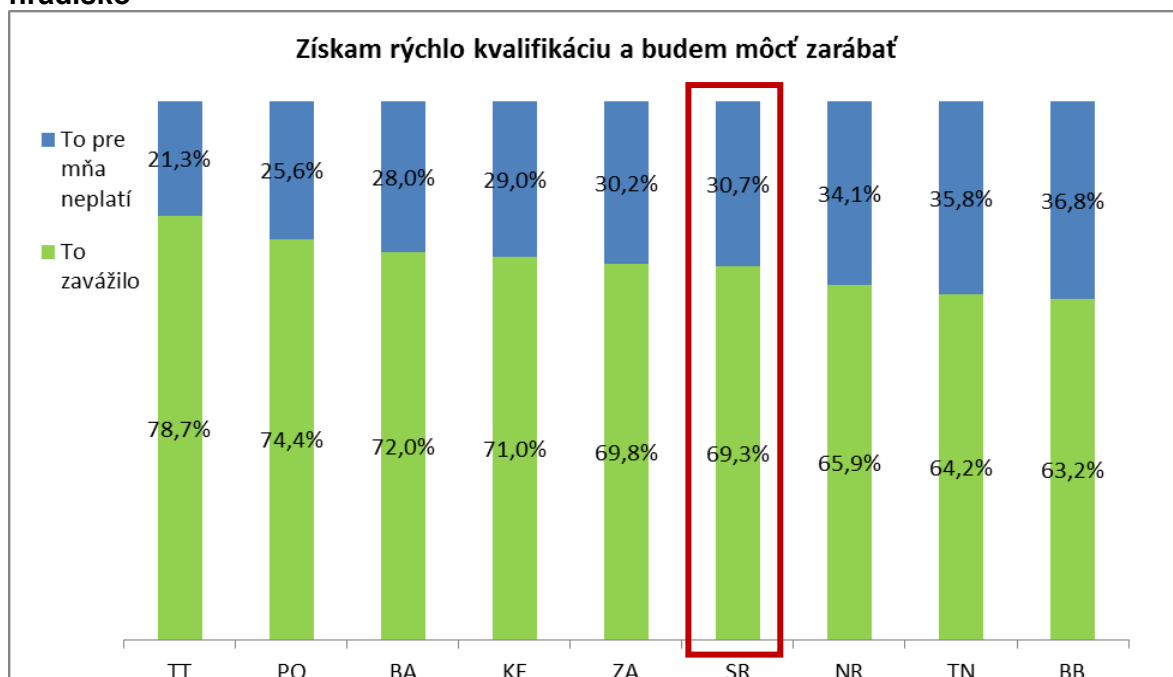
Kým žiaci, hlásiaci sa na študijné odbory udávali, že ich výchovný poradca ovplyvnil iba približne v 15%, tak až skoro tretina žiakov, ktorí sa prihlásili na štúdium v učebných odboroch, priznala, že štúdium si vybrali na radu školského výchovného poradcu (graf č. 28).

2.6 Výber strednej odbornej školy z regionálneho hľadiska

Pri niektorých položkách sa ukázali regionálne rozdiely.

Rýchle získanie kvalifikácie a možnosť začať zarábať je častejšie uvádzaným dôvodom výberu školy najmä v Trnavskom (79%) a Prešovskom (74%) kraji. Priemer Slovenska je 69%. Najmenej často uvádzajú tento dôvod žiaci z Banskobystrického kraja (63%).

Graf č. 29: Rýchla kvalifikácia ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko

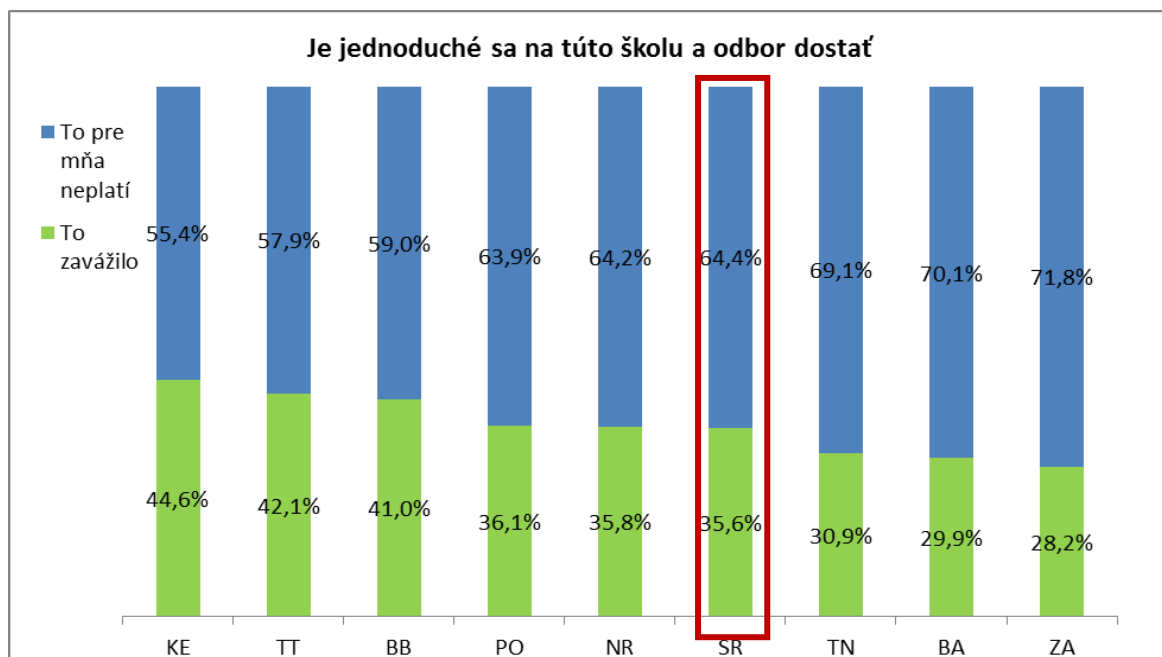

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: podľa kraja bydliska

Jednoduchosť prijatia bola dôležitá najmä pre žiakov z Košického (45%) a Trnavského (42%) kraja. Priemer Slovenska je 36%. Najmenej dôležitý bol tento dôvod pre žiakov z Bratislavského (30%) a Žilinského (28%) kraja (graf č. 30).

Graf č. 30: Jednoduchosť prijatia ako dôvod výberu strednej odbornej – regionálne hľadisko

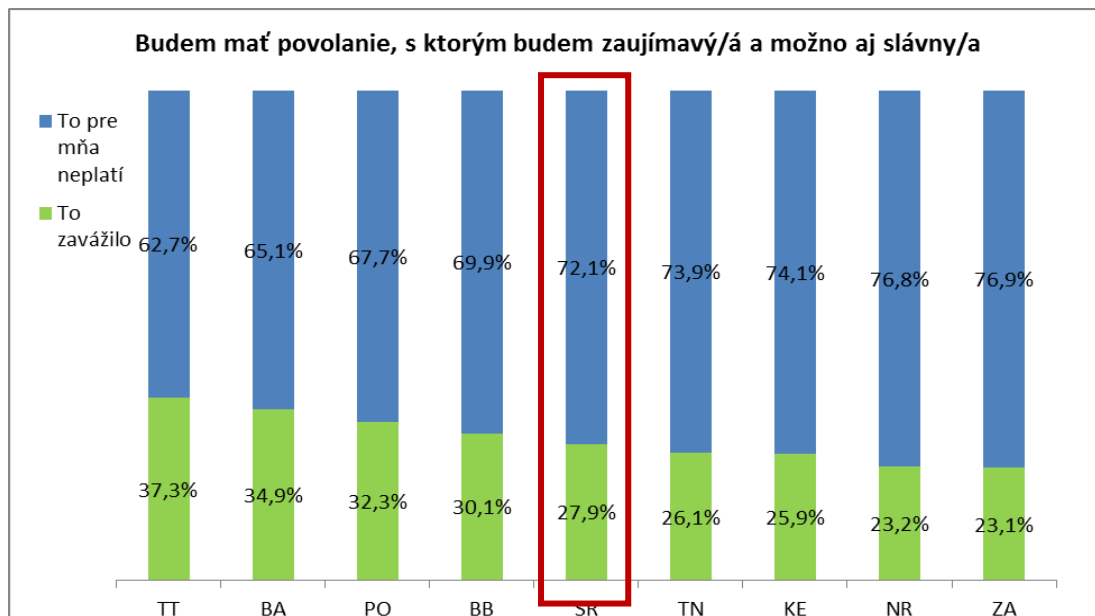

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: podľa kraja bydliska

Mať zaujímavé povolanie a byť možno slávny bol dôvod, ku ktorému sa priklonili najviac žiaci v Trnavskom (37%), Bratislavskom (35%) a Prešovskom (32%) kraji. Najmenej dôležitý bol tento dôvod pre žiakov zo Žilinského (23%) a Nitrianskeho (23%) kraja (graf č. 31).

Graf č. 31: Zaujímavé povolanie ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko

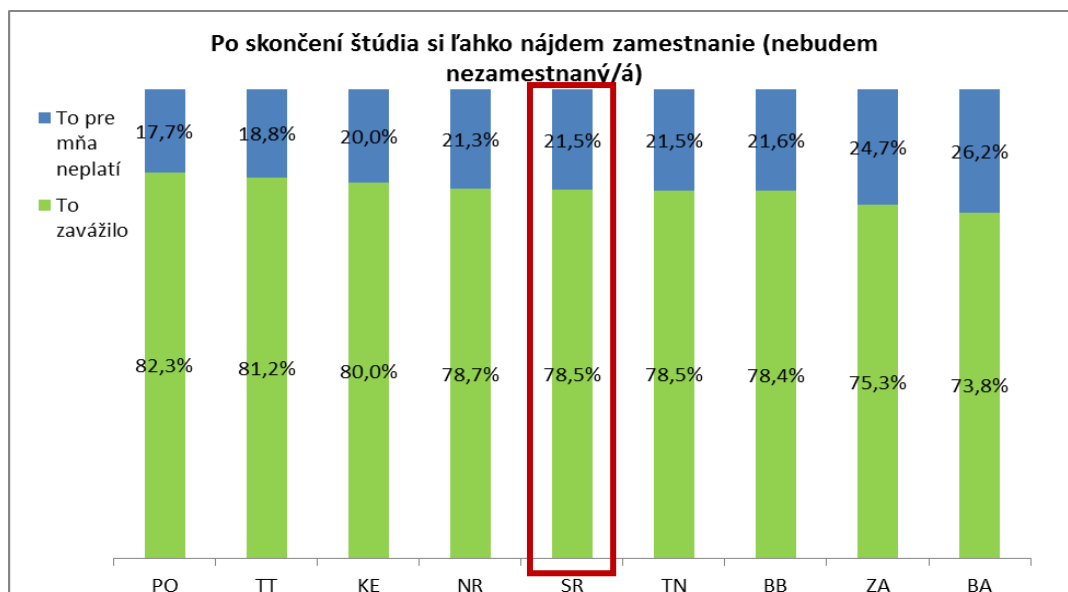

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: podľa kraja bydliska

V Prešovskom (82%) a Trnavskom (81%) kraji považujú za veľmi dôležité nájsť si jednoducho po absolvovaní štúdia zamestnanie (priemer Slovenska je 76%). Tento dôvod je najmenej rozšírený v Žilinskom (74%) a Bratislavskom (75%) kraji, aj v týchto krajoch je však pomerne často udávaný (graf č. 32).

Graf č. 32: Ľahké nájdenie zamestnania ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko

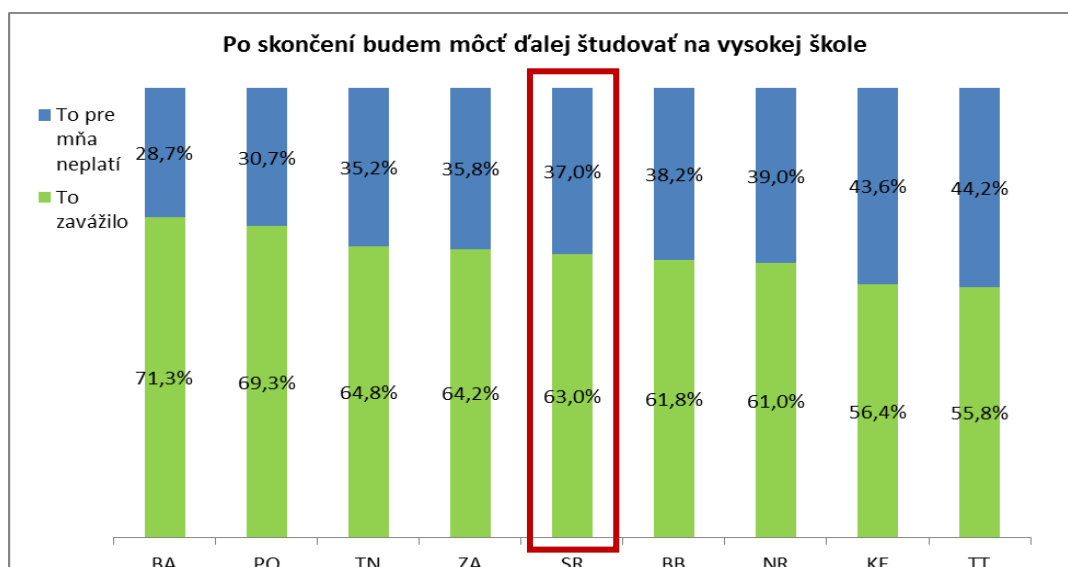

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: podľa kraja bydliska

Ako vidno z grafu č. 33, Žiaci Bratislavského (71%) a Prešovského (69%) kraja častejšie ako ostatní žiaci udávajú dôležitosť možnosti ďalšieho štúdia. Naopak najmenej často tento dôvod označili žiaci z Trnavského (56%) a Košického (56%) kraja.

Graf č. 33: Ďalšie štúdium na vysokej škole ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko

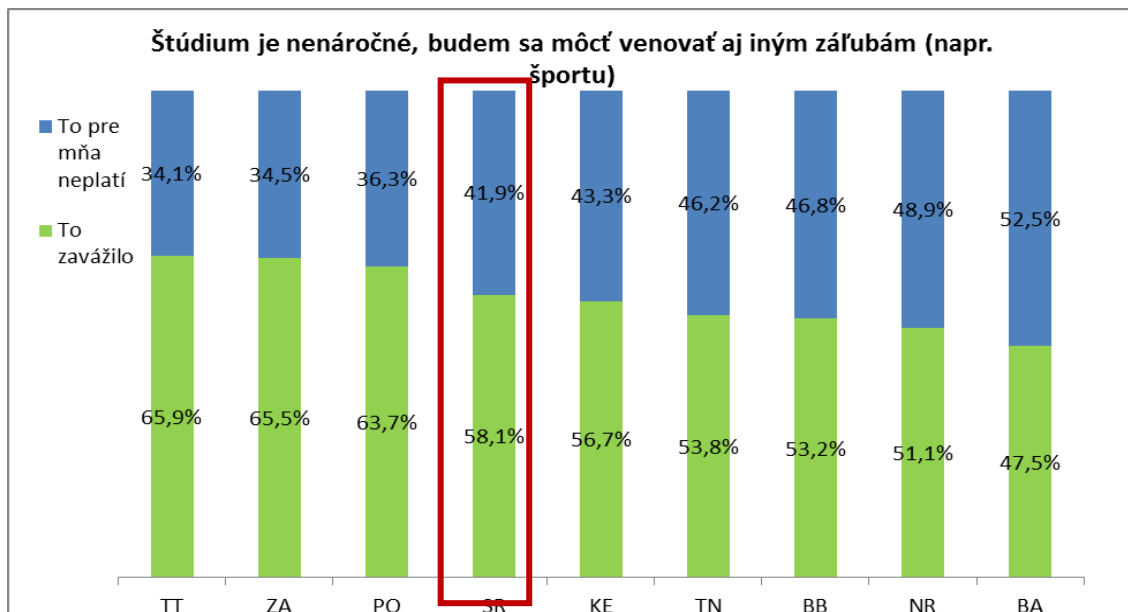

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: podľa kraja bydliska

V Trnavskom (66%), Žilinskom (66%) a Prešovskom (64%) kraji udávalo viac ako 60% žiakov, že si štúdium na strednej odbornej škole, vybrali na základe predpokladu, že bude nenáročné (graf č 34). Tento dôvod bol menej dôležitý pre Bratislavský (48%) a Nitriansky (51%) kraj.

Graf č. 34: Nenáročnosť štúdia ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko

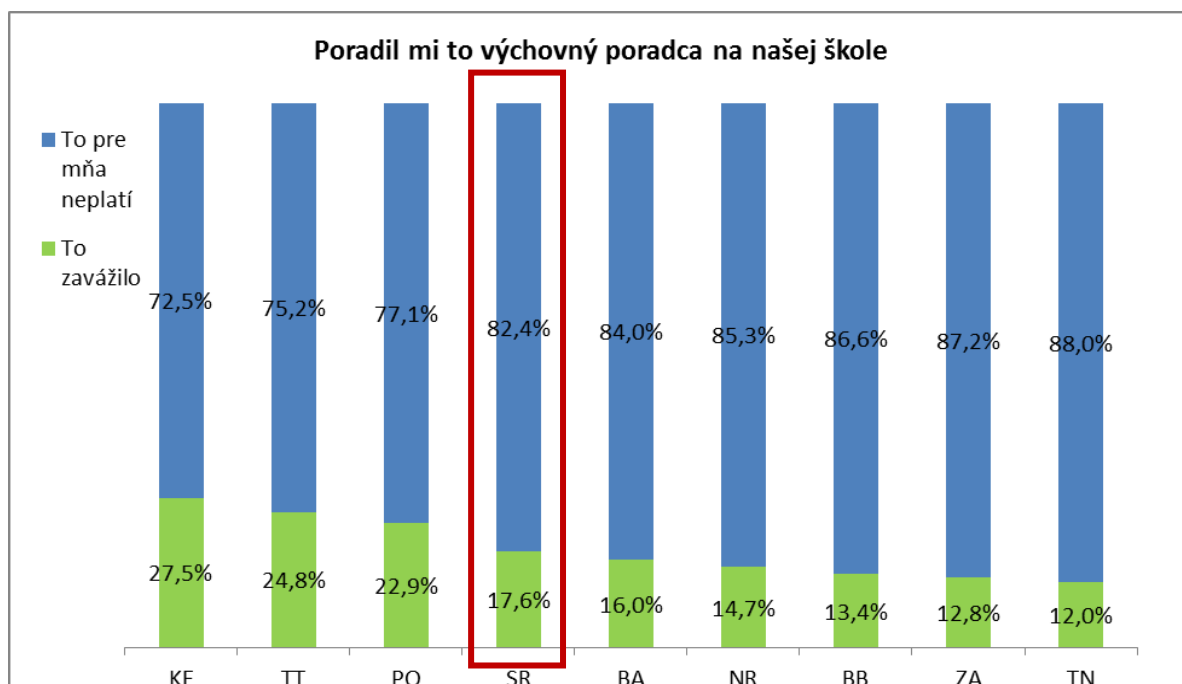

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: podľa kraja bydliska

Zdá sa, že výchovní poradcovia najviac ovplyvňujú žiakov v Košickom (28%) a Trnavskom kraji (25%). Priemer Slovenska je 18%. Najmenej zavážila ich rada v Trenčianskom (12%), Žilinskom (13%) a Banskobystrickom (13%) kraji.

Graf č. 35: Výchovný poradca ako dôvod výberu strednej odbornej školy – regionálne hľadisko

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: podľa kraja bydliska

3. ĎALŠIE ZDROJE OVPLYVNENIA VÝBERU STREDNEJ ODBORNEJ ŠKOLY

Žiakov v ich rozhodovaní pri výbere štúdia na strednej škole ovplyvňujú výrazne aj vzory z ich blízkeho okolia. Tieto vzory majú rozdielnu váhu.

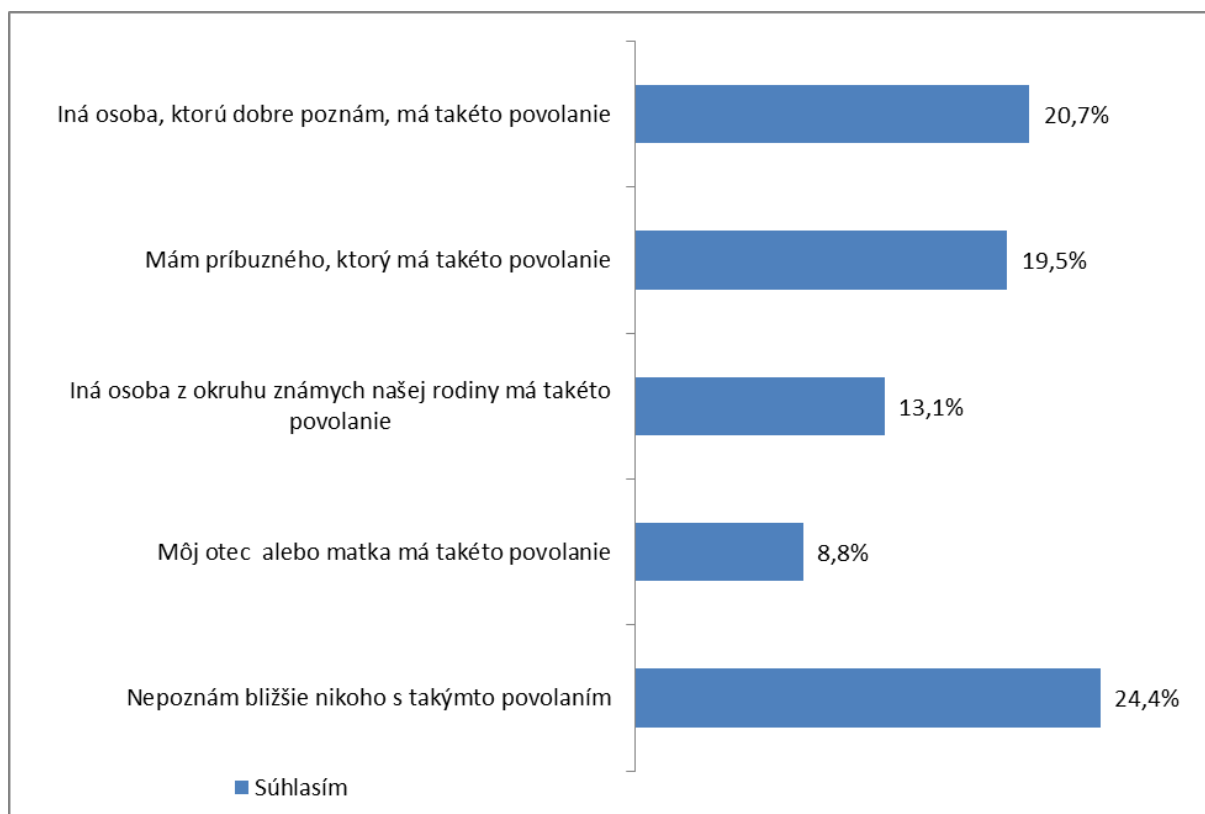
3.1 Vplyv vzorov z okolia na výber štúdia a druhu strednej odbornej školy

Z odpovedí sa javí, že žiaci hlásiaci sa na strednú odbornú školu majú silnú sprostredkovanú skúsenosť s vybranou školou a s povoláním, na ktorú škola a odbor pripravujú, práve z rodinného a užšieho sociálneho prostredia (graf č. 36 a 37).

Až okolo 60% žiakov uchádzajúcich sa o štúdium na stredných odborných školách pozná z okruhu rodiny a známych niekoho, kto študuje alebo študoval na rovnakej škole, akú si vybrali

Žiaci udávali, že rovnaké povolanie ako budú mať oni, keď doštudujú na vybranej strednej odbornej škole, má skoro v 9% aj niektorý z rodičov, a skoro 20% z nich má príbuzného s rovnakým povolaním.

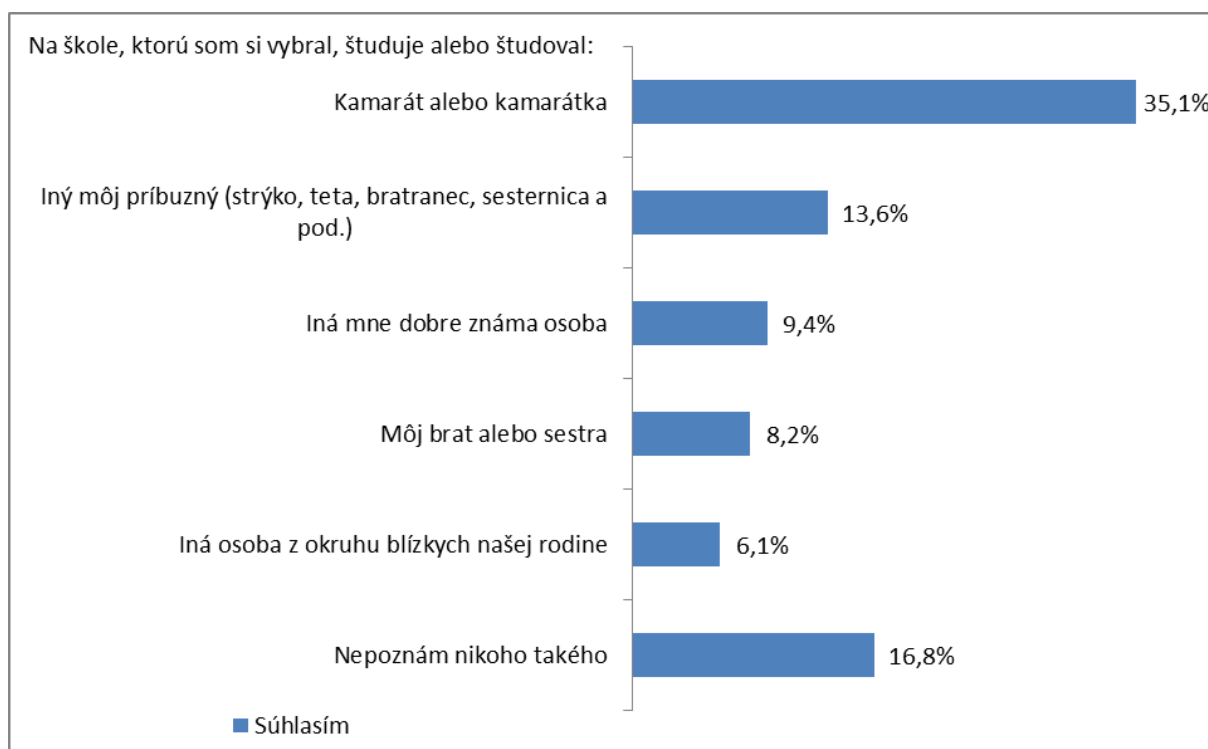
Graf č. 36: Vplyv rodinných vzorov a známych na výber povolania

Otázka: Poznáš niekoho, kto má rovnaké povolanie ako budeš mať Ty, keď doštuduješ na strednej škole?
Poznámka: Možnosť súhlasu s viacerými predloženými výrokmi. Iba žiaci hlásiaci sa na stredné odborné školy

Až 35% žiakov má kamarátku alebo kamaráta, ktorý študuje alebo študoval na rovnakej škole. 8% žiakov má alebo mal na rovnakej škole súrodenca a vyše 13% niekoho iného z rodiny (graf č. 37).

Graf č. 37: Vplyv rodinných vzorov, známych a kamarátov na výber školy

Otázka: Poznáš niekoho, kto v minulosti študoval alebo v súčasnosti študuje na strednej škole, ktorú si si vybral/a?

Poznámka: Možnosť súhlasu s viacerými predloženými výrokmí. Iba žiaci hlásiaci sa na stredné odborné školy

3.2 Iné faktory majúce vplyv na výber štúdia na strednej odbornej škole

Do rozhodovacieho procesu žiakov, súvisiaceho s výberom štúdia na strednej škole, výrazne zasiahli aj ďalšie faktory. Najviac sa žiaci stotožnili s tým, že boli nasmerovaní najmä ich záujmom o vyučovacie predmety, ktoré sú zvoleným odborom súvisia.

Na druhom a treťom mieste označili informačné zdroje. O niečo viac než informácie z internetu, ich rozhodovanie ovplyvnili dni otvorených dverí stredných odborných škôl.

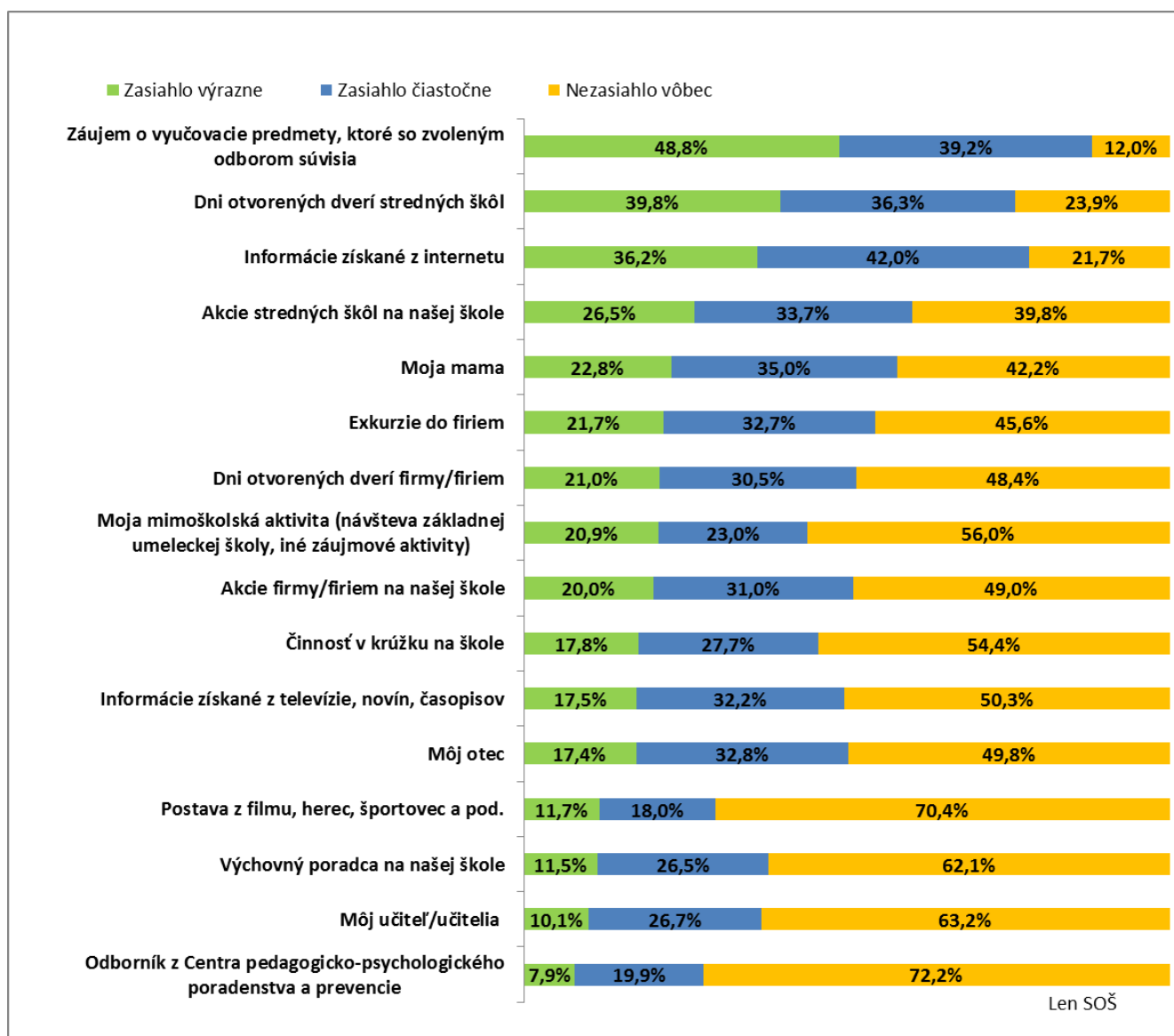
Viac než polovicu žiakov usmernili akcie stredných škôl realizované priamo na základnej škole.

Matky žiakov (ovplyvnili 58% žiakov), majú podľa samotných žiakov, častejšie vplyv na ich rozhodovanie ako otcovia (50%).

Približne 50% žiakov sa je ovplyvnených exkurziami do firiem a firemnými dňami otvorených dverí.

Menej ako 40% žiakov ovplyvnili pri ich rozhodovaní zamestnanci školy, ako sú učitelia (37%) a výchovní poradcovia (38%) a odborní zamestnanci centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (28%). Žiakov, podľa ich vyjadrení málo ovplyvnili aj známe osobnosti alebo fiktívne postavy (30%).

Graf č. 38: Ďalšie faktory s vplyvom na rozhodovanie žiaka o strednej škole

Otázka: Čo Ťa nasmerovalo alebo kto a ako výrazne Ťa priviedol k Tvojmu rozhodnutiu o štúdiu?

4. DÔVODY NEZÁUJMU O INÝ TYP ŠTÚDIA NA STREDNEJ ŠKOLE

Rovnako ako sa žiaci vyjadrovali k dôvodom preferencie typu strednej školy (stredná odborná škola alebo gymnázium), odpovedali aj na to, aké sú dôvody odmietania druhého typu strednej školy. Pri každom z batérie dôvodov žiaci zaznačili nakoľko u nich osobne zavážil. Každý žiak mohol za dôležité označiť ľubovoľný počet možností.

4.1 Dôvody nezáujmu o štúdium na stredných odborných školách

Hlavné dôvody nezáujmu o štúdium na stredných odborných školách sú dobrý školský prospech, nezáujem o nejakú konkrétnu oblasť a snaha pokračovať v štúdiu na vysokej škole.

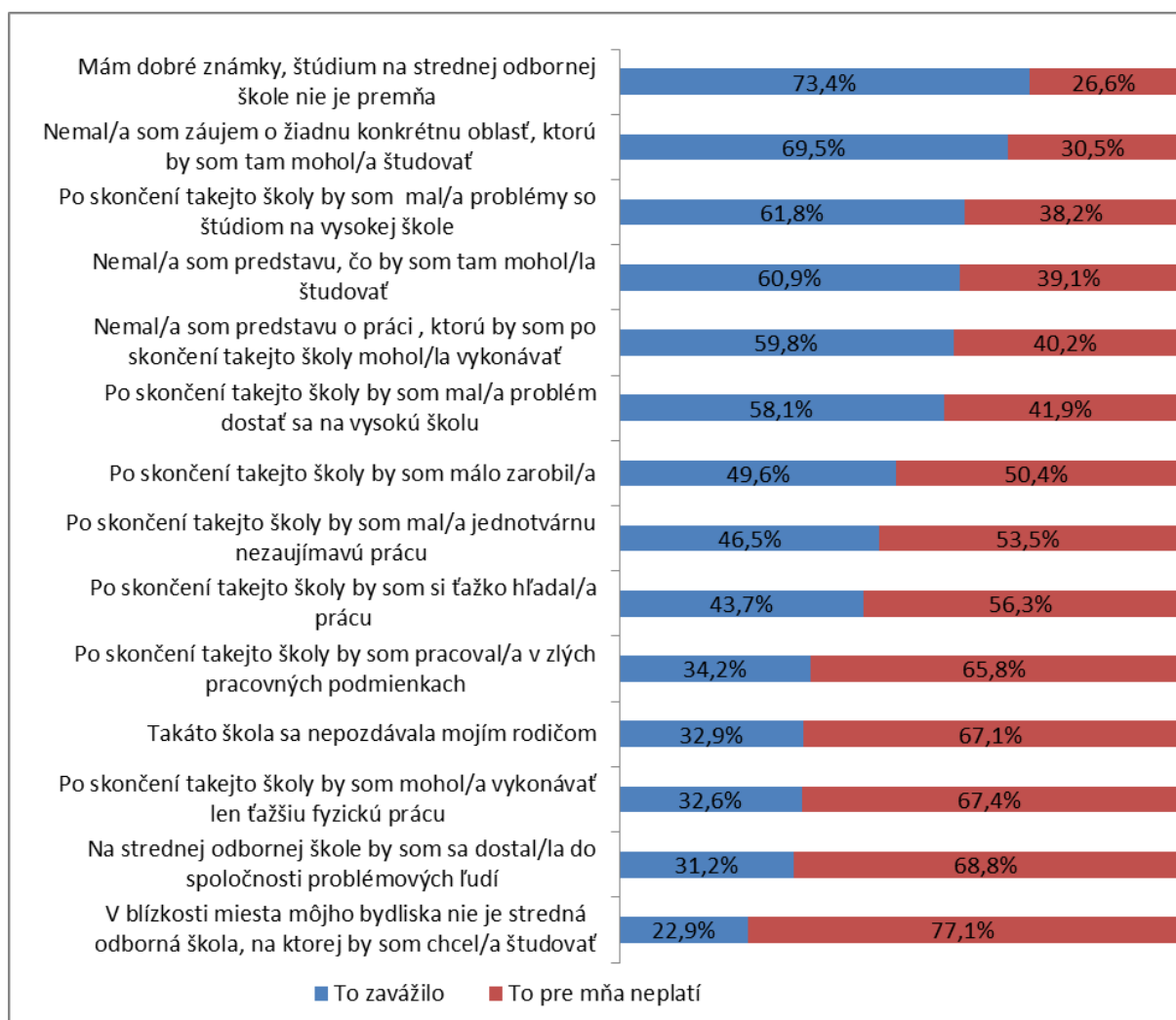
Výber gymnázia zdôvodňujú žiaci najmä dobrým prospechom, nevyhranenosťou záujmu o niektorý z konkrétnych odborov, jednoduchším prechodom na vysokú školu a absenciou konkrétnej predstavy, čo sa dá študovať na stredných odborných školách.

Žiaci najčastejšie uvádzali, že na strednú odbornú školu sa neprihlásili preto, lebo majú príliš dobré známky. Tento dôvod uviedlo až 73% z nich (graf č. 39).

V poradí druhý najčastejšie uvádzaný dôvod je absencia záujmu o konkrétnu oblasť, uviedlo ho až 70% žiakov. Hlavne žiaci, ktorí v budúcnosti rátajú s absolvovaním vysokej školy, nemajú jasnú predstavu o budúcej profesii alebo oblasti práce, ktorú by chceli vykonávať. Na konci základnej školy si nechávajú otvorené viaceré možnosti a nechcú sa zamerať na konkrétnu oblasť, čo by sa stalo, keby si vybrali jednu zo stredných odborných škôl. S tým súvisia aj predpokladané problémy na vysokej škole po absolvovaní strednej odbornej školy, ktoré uvádza až 62% žiakov hlásiacich sa na gymnázia. Títo žiaci ešte nemajú motiváciu zamerať sa na konkrétnu oblasť, preto im chýba aj predstava, čo by na strednej odbornej škole študovali, ako uviedlo 61% z nich. Viac ako 50% žiakov ešte ako dôvod uviedlo zložitosť prechodu na vysokú školu zo strednej odbornej školy a absenciu predstavy o práci po ukončení strednej odbornej školy.

Žiaci najmenej často ako dôvod udávali, že vhodná stredná odborná škola nie je v blízkosti bydliska, spoločnosť problémových ľudí, predpoklad ťažkej fyzickej práce a nesúhlas rodičov. To, že v blízkosti bydliska nie je žiadna vhodná stredná odborná škola uviedlo len 23% žiakov. Spoločnosťou nevhodných spolužiakov v prípade štúdia na strednej odbornej škole zdôvodňuje svoj výber 31% budúcich gymnazistov a 33% sa pre gymnázium rozhodlo z toho dôvodu, že v prípade štúdia na strednej odbornej škole by ich čakala náročná fyzická práca, ktorú by podľa nich museli po strednej odbornej škole vykonávať.

Graf č. 39: Dôvody nezájmu o štúdium na strednej odbornej škole

Otázka: Prečo si si nevybral/a na prvom mieste strednú odbornú školu?

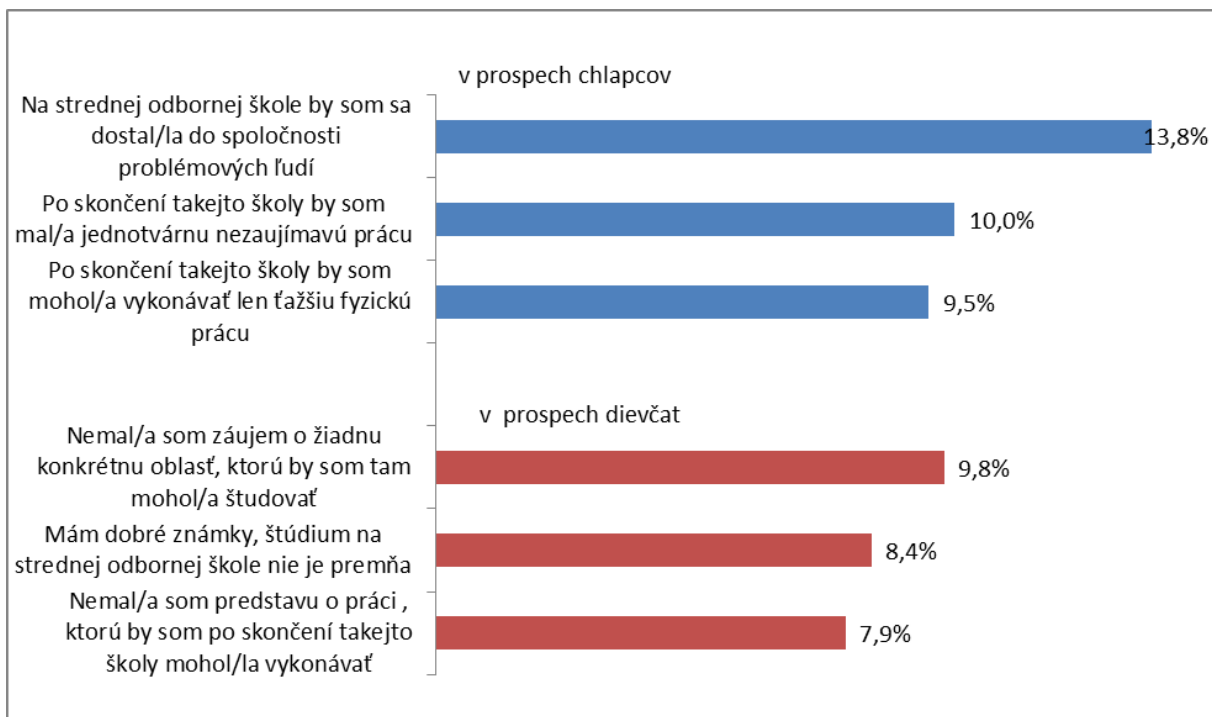
Poznámka: Pri každom dôvode respondent/ka odpovedal/a, či u neho/nej príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe je zaznamenaný podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil.

4.2 Rozdiely medzi pohlaviami v dôvodoch odmietania štúdia na stredných odborných školách

V najdôležitejších faktoroch sa chlapci a dievčatá nelíšia. Obe skupiny, chlapci aj dievčatá, najčastejšie odpovedali, že gymnázium si vybrali z toho dôvodu, že majú na viac ako na štúdium na strednej odbornej škole, a že nemajú záujem o žiadny konkrétny odbor, ktorý ponúkajú stredné odborné školy. Tieto dva dôvody boli ale o niečo dôležitejšie pre dievčatá (rozdiel okolo 9 percentuálnych bodov) než chlapcov (graf č. 40 a č. 41).

Dievčatá majú o niečo viac než chlapci nejasnejšiu predstavu o odboroch, v ktorých je možné sa na stredných odborných školách pripravovať, a akú prácu by mohli po skončení štúdia vykonávať. Chlapci pôsobia o niečo zorientovanejším dojmom v tejto oblasti než dievčatá.

Graf č. 40: Rozdiely v dôvodoch nezáujmu o štúdium na stredných odborných školách medzi pohlaviami

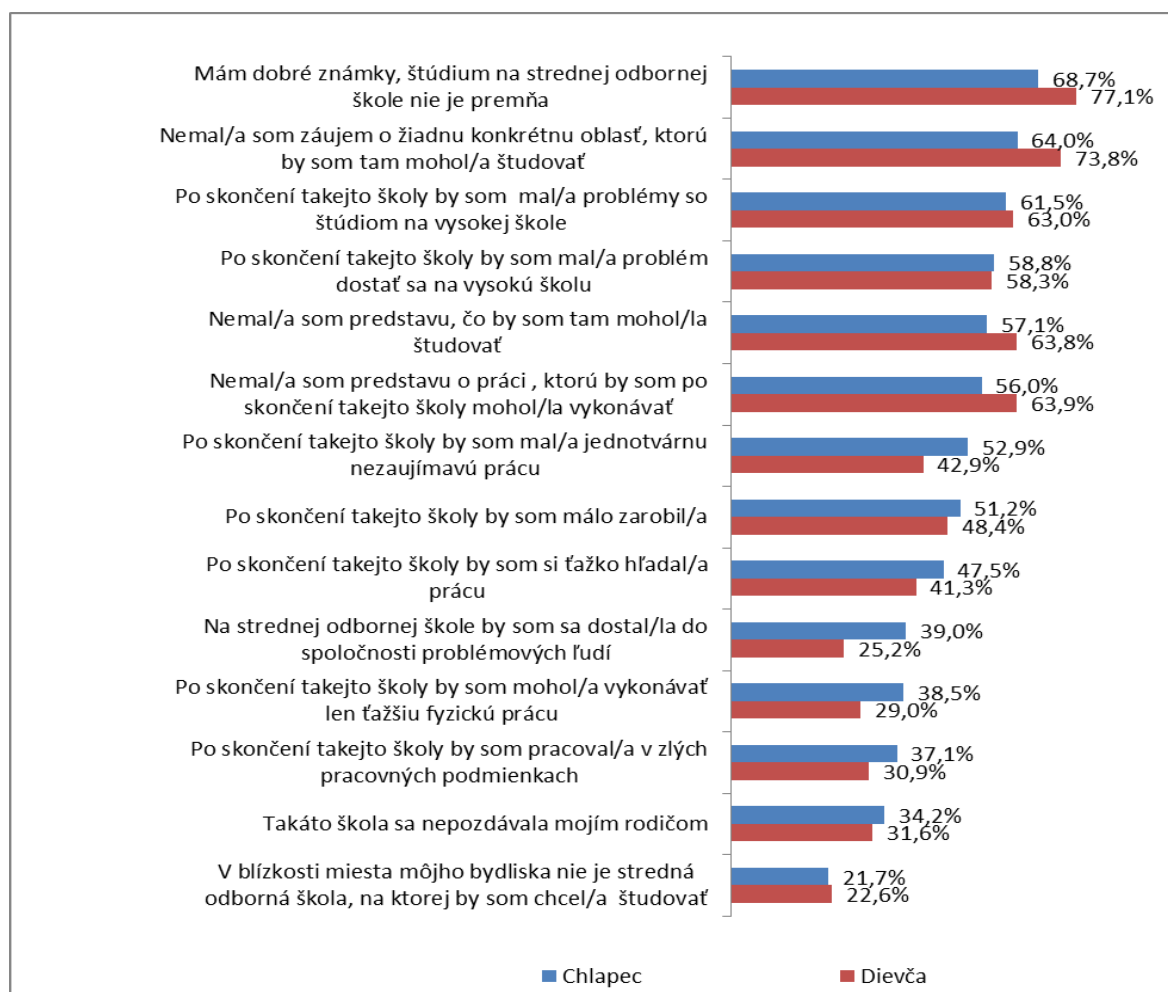
Otázka: Prečo si si nevybral/a na prvom mieste strednú odbornú školu?

Poznámka: Pri každom dôvode respondent/ka odpovedal/a, či u neho/nej príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe sú zaznamenané tie dôvody, v rámci ktorých boli zistené najväčšie rozdiely medzi dievčatami a chlapcami.

Naopak, chlapci sa častejšie obávajú, že po ukončení štúdia na strednej odbornej škole by museli vykonávať málo príťažlivú a fyzicky náročnú prácu. Chlapci aj častejšie spájajú predstavu o štúdiu na strednej odbornej škole s rizikom nevhodnej partie.

U dievčat hlásiacich sa na gymnázium bol medzi dôvody zaradený aj výrok, že stredná odborná škola nie je pre dievčatá. Prekvapivo až 22,2% dievčat s týmto výrokom súhlasilo, čo znamená, že určité rodové stereotypy stále prevládajú (graf č. 41).

Graf č. 41: Dôvody nezájmu o štúdium na strednej odbornej škole – podľa pohlavia

Otázka: Prečo si si nevybral/a na prvom mieste strednú odbornú školu?

Poznámka: Pri každom dôvode respondent/ka odpovedal/a, či u neho/nej príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe je zaznamenaný podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil.

4.3 Dôvody nezájmu o štúdium na gymnáziu

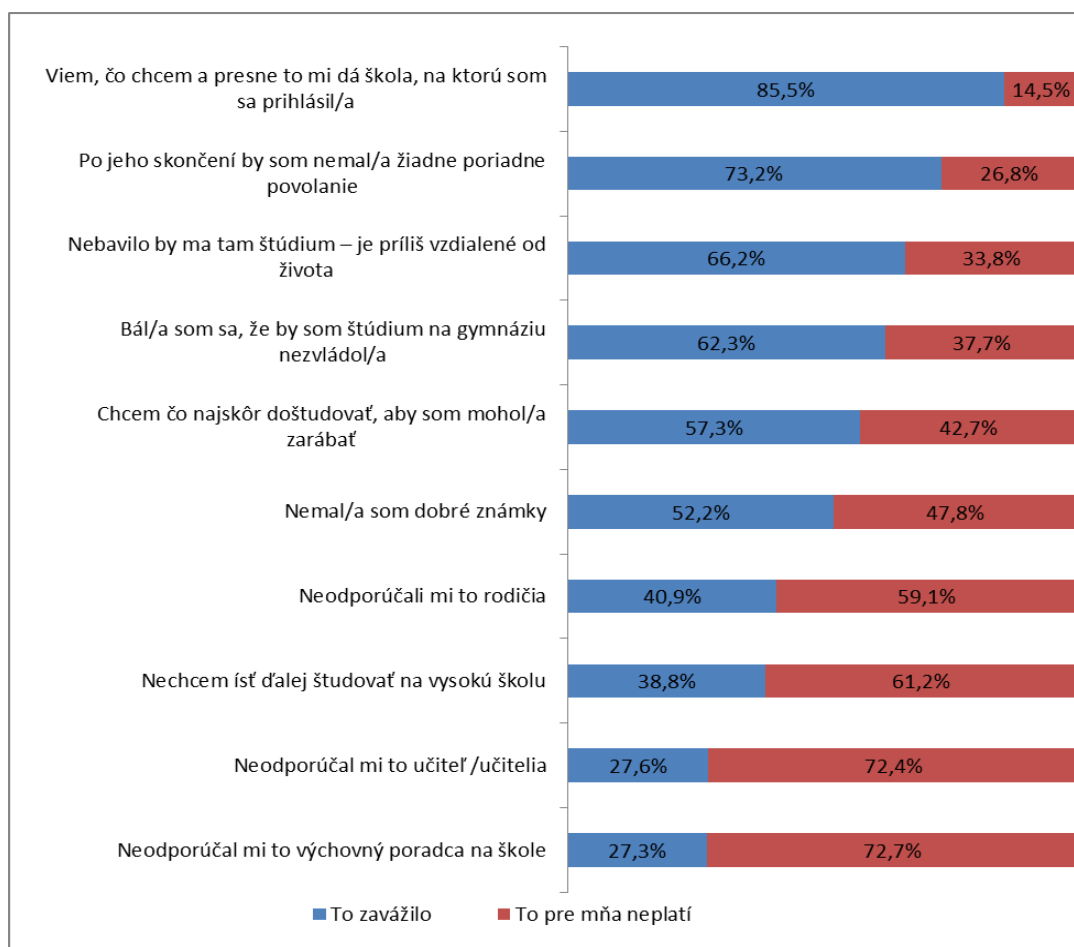
Vyše 60% žiakov, ktorí si vybrali na prvom mieste strednú odbornú školu, uviedlo ako dôvody nezájmu o štúdium na gymnáziu to, že gymnázium nespĺňa ich očakávania od strednej školy, pretože jeho absolvent nie je pripravený na prácu v žiadnom konkrétnom povolání. Štúdium na gymnáziu je podľa nich vzdialené od skutočného života a nezaujímavé (graf č. 42).

Prekvapivo, ako tretí najzávažnejší dôvod títo žiaci uviedli, že štúdium na gymnáziu by ich nebavilo, čo môže taktiež súvisieť s ich pomerne silným záujmom o konkrétny odbor alebo povolanie.

Pomerne veľká skupina žiakov uprednostnila štúdium na strednej odbornej škole pred štúdiom na gymnáziu aj z toho dôvodu, že očakávajú, že štúdium na gymnáziu bude náročné, čo je do istej miery pochopiteľné, keďže väčšina žiakov, ktorí sa hlásia na stredné odborné školy, má zvyčajne horší prospech než tí, ktorí sa hlásia na gymnáziá.

Ako najmenej závažné dôvody, ktoré mali vplyv na rozhodovanie žiakov v neprospech gymnázia, sa ukázali odporúčania výchovného poradcu a učiteľa.

Graf č. 42: Dôvody nezájmu o štúdium na gymnáziu

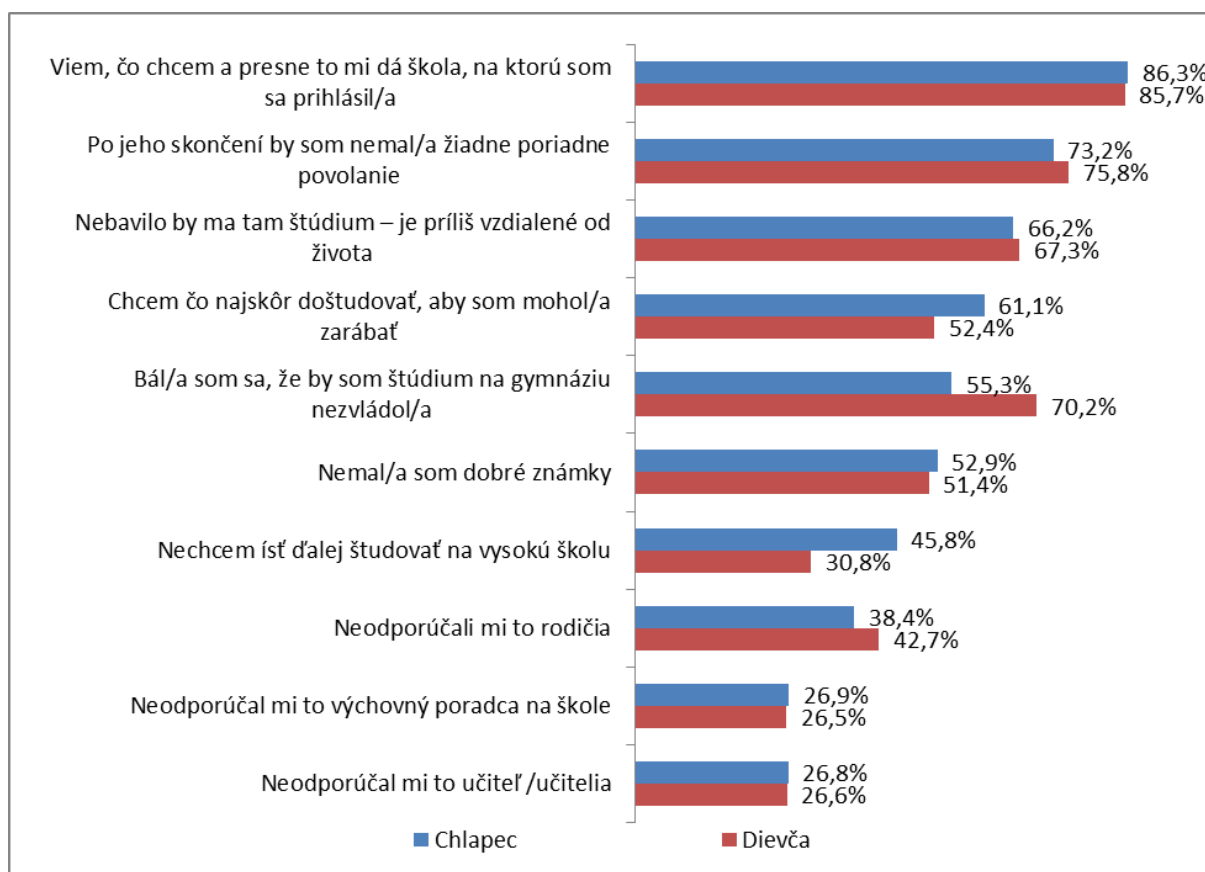
Otázka: Prečo si si nevybral/a na prvom mieste gymnázium? Poznámka: Pri každom dôvode respondent/ka odpovedal/a, či u neho/nej príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe je zaznamenaný podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil.

Chlapci sa snažia častejšie vyhnúť dlhému štúdiu a dievčatá častejšie podceňujú svoje schopnosti

Ukázali sa niektoré rodové rozdiely. Chlapci s vyššou frekvenciou než dievčatá udávali, že nemajú záujem o štúdium na vysokých školách, a že sa chcú čo možno najskôr zapojiť do pracovného života. Dievčatá sa zase viac ako chlapci obávali, že by štúdium na gymnáziu nezvládli.

Dva najsilnejšie faktory sú však pre obe pohlavia rovnaké. Po prvé bolo dôležité, že vybraná stredná odborná škola spĺňa ich očakávania od strednej školy, a po druhé sa žiakom nepozdávalo to, že po absolvovaní gymnázia by neboli pripravení vykonávať žiadne konkrétne povolanie. U dievčat je tretí najsilnejší faktor už spomínaný strach z nezvládnutia školy, u chlapcov je tretí najsilnejší faktor predpoklad nudy, vzdialenosti od reálneho života. Tento predpoklad je ale pomerne silný aj u dievčat, u ktorých je 4. najsilnejší faktor (graf č. 43 a č. 44).

Graf č. 43: Dôvody nezájmu o štúdium na gymnáziu – podľa pohlavia

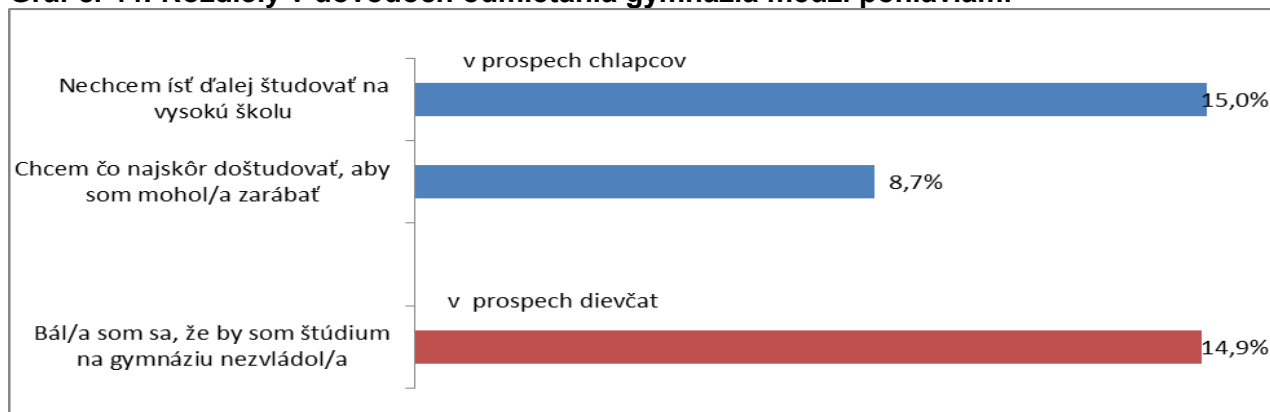

Otázka: Prečo si si nevybral/a na prvom mieste gymnáziu?

Poznámka: Pri každom dôvode respondent/ka odpovedal/a, či u neho/nej príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe je zaznamenaný podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil.

U chlapcov hlásiacich sa na stredné odborné školy bol medzi dôvody zaradený aj výrok, že gymnázium nie je pre chlapcov (ako jediný dôvod, nebol tento výrok zaradený do porovnávacieho grafu, pretože sa k nemu dievčatá nevyjadrovali). Prekvapivo až 18,1% chlapcov s týmto výrokom súhlasilo.

Graf č. 44: Rozdiely v dôvodoch odmietania gymnázia medzi pohlaviami

Otázka: Prečo si si nevybral/a na prvom mieste gymnáziu?

Poznámka: Pri každom dôvode respondent/ka odpovedal/a, či u neho/nej príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe sú zaznamenané tie dôvody, v rámci ktorých boli zistené najväčšie rozdiely medzi dievčatami a chlapcami.

5. DÔVODY VÝBERU ŠTÚDIA V TECHNICKOM ODBORE

Hlavné dva dôvody pre štúdium na strednej odbornej škole technického alebo iného smeru zostávajú rovnaké a to je záujem o veci a javy, ktoré s vybraným odborom súvisia a očakávanie zaujímavej práce. Sú to dôvody žiakov, ktorí majú o svojej profesionálnej budúcnosti jasnejšiu predstavu ako napríklad gymnazisti.

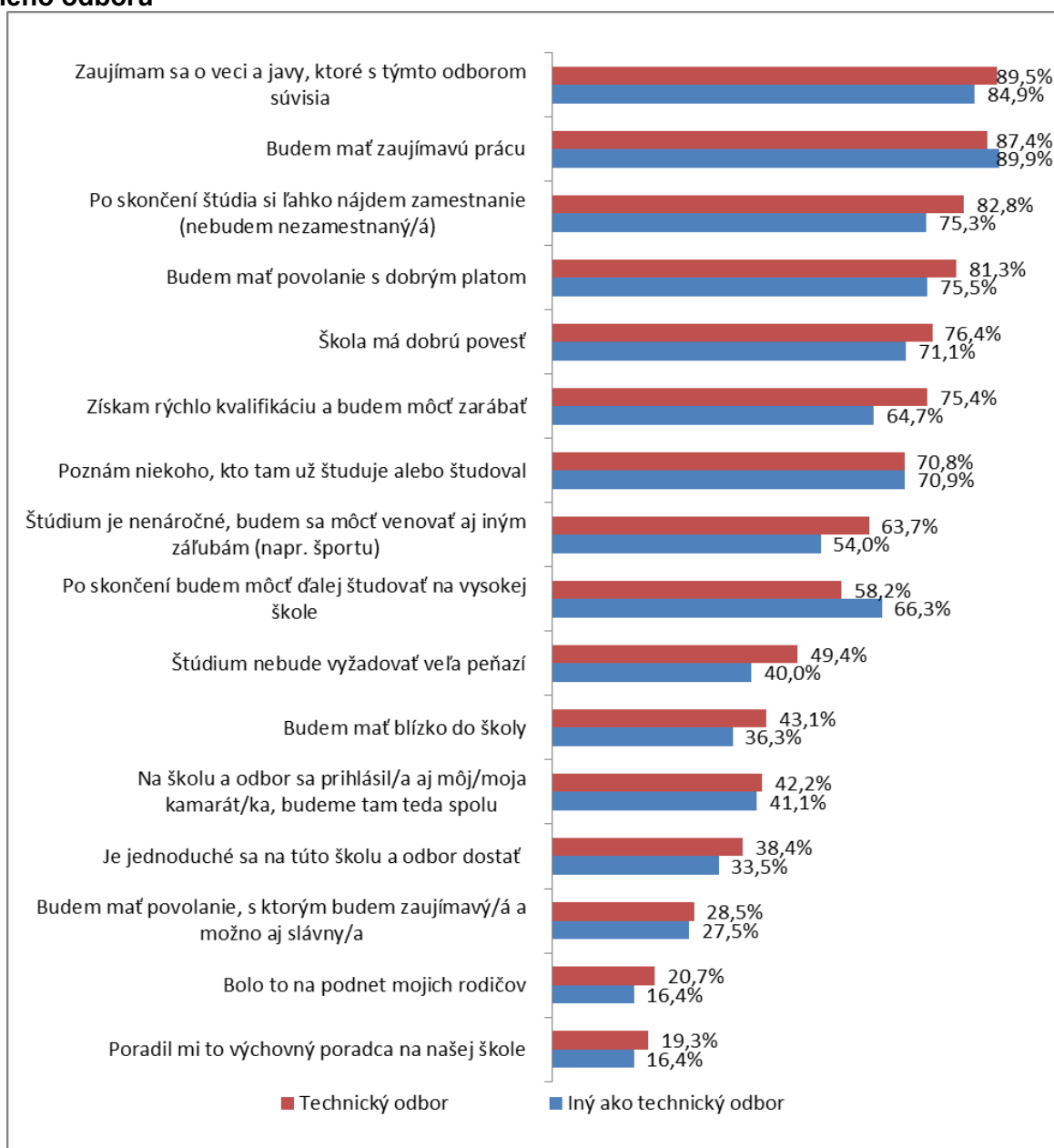
Technicky orientovaní žiaci očakávajú rýchle získanie kvalifikácie a po absolvovaní štúdia rýchle zamestnanie.

Ako vidno na grafe č. 45, žiaci, ktorí si pre svoje štúdium vybrali technické odbory, sú intenzívnejšie zameraní na charakteristiky a dostupnosť práce, ktorú budú vykonávať, než ostatní žiaci mieriaci na stredné odborné školy. Prejavuje sa to najmä tým, že častejšie súhlasia s tým, že po skončení štúdia si ľahko nájdu zamestnanie. Žiaci z technických odborov tomu veria v 83% prípadov, kým žiaci hlásiaci sa na iné odbory iba v 75%. Títo žiaci ďalej častejšie očakávajú, že budú mať finančne dobre ohodnotenú povolanie (technické odbory 81%, iné odbory 76%) a rýchlo získajú kvalifikáciu (technické odbory 75%, iné odbory 65%). Tiež považujú štúdium častejšie za menej finančne aj časovo náročné a predpokladajú, že aj samotné prijatie na danú školu bude jednoduchšie.

Technicky zameraní žiaci však oveľa menej často rátajú s ďalším vysokoškolským štúdiom, o vysokoškolskom štúdiu uvažuje iba 58% z nich, kým u žiakov prihlásených na iné ako technické odbory je to až 66%. Ambíciou týchto žiakov teda nie je získať vysokoškolsky titul, ale skôr sa rýchlo uchýtiť na pracovnom trhu a mať v rukách „remeslo“.

Zdá sa, že žiaci, ktorí sa hlásia na technicky zamerané odbory predpokladajú rýchle zaradenie do pracovného procesu, zväčša preferujú čo možno najkratšie a čo možno najmenej náročné štúdium s tým, že majú určitú predstavu o svojej budúcej práci. Je možné predpokladať, že očakávajú úzke prepojenie štúdia s praxou a konkrétnou pracovnou oblasťou.

Graf č. 45: Dôvody výberu strednej odbornej školy podľa výberu technického alebo iného odboru

Otázka: Prečo si sa rozhodol/a práve pre túto školu a odbor?

Poznámka: Pri každom dôvode respondent/ka odpovedal/a, či u neho/nej príslušný dôvod zavážil alebo pre nich neplatil. V grafe je zaznamenaný podiel žiakov, u ktorých daný dôvod zavážil.

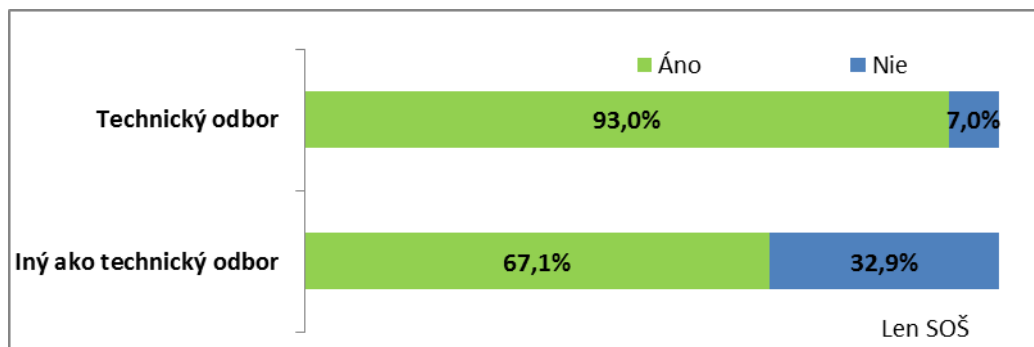
5.1 Technické zručnosti

V prieskume bol venovaný priestor aj tomu, ako žiaci, ktorí sa hlásia na stredné odborné školy, vnímajú svoje vlastné technické zručnosti. Či je rozdiel medzi žiakmi, ktorí sa hlásia na technické odbory a žiakmi hlásiacimi sa na ostatné odbory stredných odborných škôl a kde si mohli overiť či technické zručnosti vôbec majú a ďalej ich rozvíjať.

Väčšina žiakov, ktorí sa hlásia na technické odbory, sa považujú za technicky zručných, najčastejšie si tieto zručnosti overovali a rozvíjali doma

Za technických zručných sa považuje 93% žiakov, ktorí sa hlásia na technické odbory, na iných ako technických odboroch sa za technicky zručných považuje 67% žiakov.

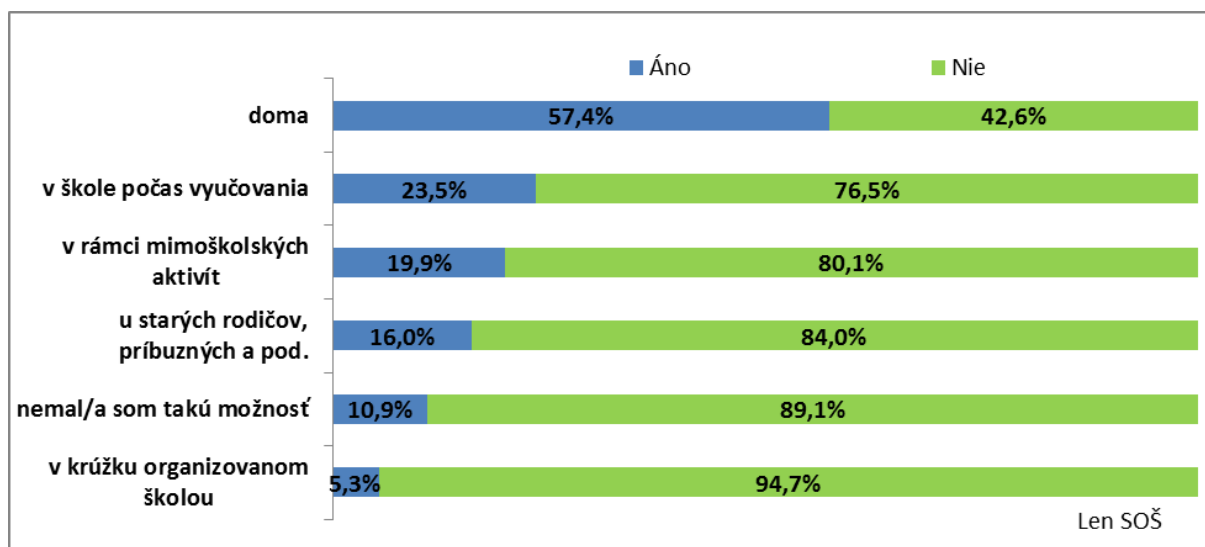
Graf č. 46: Technické zručnosti žiakov stredných odborných škôl

Otázka: Považuješ sa za technicky zručného/zručnú?

Technické zručnosti si žiaci najčastejšie overujú a rozvíjajú doma, napríklad spolu s rodičmi alebo starými rodičmi (až 57% žiakov), menej často v škole počas vyučovania (24% žiakov) a v rámci mimoškolských aktivít (20% žiakov). Až 11% žiakov sa domnieva, že nemali možnosť overiť si, či takéto zručnosti majú alebo nemajú. Zdá sa, že základné školy neposkytujú dostatok priestoru na overenie si týchto zručností (graf č. 47).

Graf č. 47: Overenie technických zručností

Otázka: Mal/a si možnosť overiť si, či takéto zručnosti máš, alebo rozvíjať tieto zručnosti?

6. MOTIVÁCIA ŽIAKOV HLÁSIACICH SA NA STREDNÉ ODBORNÉ ŠKOLY A SPÄTNÝ POHĽAD NA VÝBER ŠTÚDIA ZO STRANY ŽIAKOV STREDNÝCH ODBORNÝCH ŠKÔL

Pri porovnávaní odpovedí žiakov 9. ročníkov základných škôl z prieskumu, ktorý bol realizovaný na základných školách, a odpovedí z prieskumu realizovaného na žiakoch 1. ročníkov stredných odborných škôl (resp. gymnázií) sa ukázalo, že najdôležitejšie faktory, ktoré viedli žiakov 9. ročníka základných škôl k prihláseniu sa na stredné odborné školy, sa z veľkej časti zhodujú s faktormi, na ktoré si spätne pamätajú žiaci stredných odborných škôl. Ide najmä o to mať zaujímavú (stredné odborné školy 70%, základné školy 89%) a dobre platenú prácu (stredné odborné školy 63%, základné školy 78%) a o samotný záujem o veci a javy, ktoré s vybraným odborom súvisia (stredné odborné školy 63%, základné školy 87%).

Spätne stredoškolači častejšie udávajú, že ich ovplyvnilo to, že poznali niekoho, kto na danej škole už študoval, a perspektívni stredoškolači zas častejšie udávali, že viac zvažovali, či si po štúdiu ľahko nájdu prácu.

Veľmi podobne dopadli aj dôvody nezájmu o štúdium na gymnáziu. Tri najčastejšie dôvody boli v oboch skupinách rovnaké a to nudné nezaujímavé štúdium, po absolvovaní štúdia absencia skutočného povolania a gymnázium nespĺňa očakávania žiaka od strednej školy. Žiaci základných škôl sa častejšie domnievali, že by ich štúdium na gymnáziu nebavilo, žiaci stredných odborných škôl zase častejšie udávali, že vedeli, čo chceli a podľa toho si strednú odbornú školu vyberali.

Pre gymnazistov aj pre žiakov hlásiacich sa na gymnázia, spočíval hlavný dôvod v snahe pokračovať v štúdiu na vysokej škole. Napriek tomu pri spätnom pohľade gymnazistov označilo tento dôvod o 11 percentuálnych bodov menej žiakov. Pokračovanie v štúdiu na vysokej škole považovalo za dôležité 86% gymnazistov a takmer 97% žiakov základných škôl, ktorí sa hlásili na gymnáziá.

ZÁVER

Žiaci 9. ročníkov, ktorí sa rozhodujú o ďalšom pokračovaní v štúdiu na strednej škole, zvažujú pri výbere budúcej vzdelávacej cesty celé spektrum dôvodov. Iné faktory berú do úvahy žiaci, ktorí si vyberajú na prvom mieste strednú odbornú školu a iné sú zväčša dôležité pre tých, ktorí sa nakoniec prihlásia na gymnázia.

Žiaci sú väčšinou rozhodnutí buď pre stredné odborné školy alebo pre gymnázia. Len málo z nich sa hlási na strednú odbornú školu a zároveň aj na gymnázium. Väčšina žiakov dáva prednosť štúdiu v študijných odboroch. Rozhodnutie prihlásiť sa na strednú odbornú školu prichádza častejšie neskoršie ako rozhodnutie pre štúdium na gymnázium. Väčšina žiakov, ktorí sa hlásia na technické odbory, sa považujú za technicky zručných. Najčastejšie si žiaci tieto zručnosti rozvíjali a overovali doma.

Výskum ukázal, že žiaci, ktorí sa hlásia na stredné odborné školy, zvažujú viac než žiaci hlásiaci sa na gymnázia charakteristiky budúcej práce. Chcú rýchlejšie získať kvalifikáciu a rýchlejšie sa zamestnať. Majú jasnejšiu predstavu o odbore, ktorý ich zaujíma, ich záujem je častejšie vyhranenejší. Zároveň predpokladajú, že štúdium bude jednoduchšie, a že sa aj na strednú odbornú školu ľahšie dostanú. Toto konštatovanie platí osobitne pre žiakov hlásiacich sa na štúdium v učebných odboroch. Získanie výučného listu je spájané s menej náročnou školou a možnosťou rýchleho zárobku po ukončení štúdia. O štúdium v študijných odboroch je najväčší záujem v Bratislavskom kraji, o štúdium v učebných odboroch zase v Košickom kraji.

Zistilo sa, že medzi rodinami žiakov hlásiacich sa na stredné odborné školy sa častejšie vyskytuje vidiecke obyvateľstvo, častejšie sú v horšej ekonomickej situácii a častejšie majú rodičia nižšie vzdelanie. Je pravdepodobné, že bez ohľadu na osobnostné predpoklady a záujmy žiakov sa títo žiaci o budúcej vzdelávacej dráhe rozhodujú na základe príslušnosti rodiny k určitému sociálno-ekonomickému statusu. Rodiny žiakov, ktorí sa hlásia na štúdium v učebných odboroch, sa častejšie nachádzajú v horšej sociálno-ekonomickej situácii.

Na rozhodovanie žiakov o budúcom štúdiu na strednej odbornej škole majú podľa žiakov najväčší vplyv obľúbené vyučovacie predmety, dni otvorených dverí stredných odborných škôl a informácie z internetu. Najmenší vplyv majú pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci školského systému (učitelia, výchovní poradcovia a odborní zamestnanci centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie).

Veľká časť žiakov hlásiacich sa na gymnázium ráta podľa očakávania s vysokou školou. V čase rozhodovania sa o budúcej vzdelávacej dráhe majú o svojej budúcej profesii iba veľmi nejasnú predstavu. Štúdium na strednej odbornej škole považujú za druhoradé a domnievajú sa, že ich dobrý prospech dosiahnutý na základnej škole je „príliš dobrý pre strednú odbornú školu“.

Najzávažnejší dôvod odmietania štúdia na gymnázium perspektívnymi žiakmi stredných odborných škôl je vyhranenosť v očakávaniach od strednej školy a snaha štúdiom na strednej odbornej škole získať „poriadne povolanie“, na ktoré sa na gymnázium nemôžu pripraviť.

Na základe týchto poznatkov možno konštatovať, že v záujme zvýšenia počtu žiakov pripravujúcich sa na stredných odborných školách, hlavne v technicky zameraných odboroch štúdia, v ktorých už v súčasnosti dopyt na trhu práce výrazne prevyšuje ponuku, treba popri ďalších opatreniach, ktoré sú zamerané za zvyšovanie kvality vzdelávania adekvátnejším prepojením so svetom práce (hlavne duálne vzdelávanie) a posilnenia profesijnej orientácie,

rozširovať aj povedomie o tom, že kvalitné štúdium a výborné uplatnenie na trhu práce pre žiakov s dobrým prospechom poskytuje aj stredná odborná škola.

POUŽITÁ LITERATÚRA A ZDROJE

Dáta z online dotazníkových prieskumov realizovaných v roku 2014

Databáza CVTI SR